

וּמְכַל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקָּץ
 הֵם לָכֶם: ^ד וְשֶׁקָּץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם
 לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקָצוּ: ^{יב} כֹּל
 אֲשֶׁר אֵינְלוֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקִשֵׁת בַּמַּיִם
 שֶׁקָּץ הוּא לָכֶם: ^{יג} וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׁקָצוּ
 מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקָּץ הֵם אֶת־

רִחְשָׂא דְמִיָּא וּמְכַל נֶפֶשָׂא חַיָּתָא
 דִּי בְמִיָּא שֶׁקָּצָא אֲנֹנִי לְכוּן:
 יא וְשֶׁקָּצָא יִהְיוּ לְכוּן מִבְּשָׂרָהוֹן
 לֹא תִיכְלוּן וְיֵת נִבְלָתָהוֹן
 תִּשְׁקָצוּן: יב כֹּל דִּי לֵית לֵה
 צִיצִין וְקִפְפִין בְּמִיָּא שֶׁקָּצָא הוּא
 לְכוּן: יג וְיֵת אֵלֶּין תִּשְׁקָצוּן מִן
 עוֹפָא לֹא יִתְאֲכְלוּן שֶׁקָּצָא אֲנֹנִי

לקב בהיר

רש"י

קשקשת לכל נקב עכ"ל, פי' הנגד נעשה כולו מטבעות של
 מחמת כדי להגין על בשרו ממך האויב והוא מלא נקבים, לזה
 משימין על כל נקב ונקב חמיכת צדל עגול שזורתו כמו
 קשקשת הדגים: (כד) פי' כן הוא בכל מקום שהמדובר
 משרץ הארץ, כי לשון שריפה תנועה, ודבר הנמוך שאין לו
 רגלים או אפילו יש לו אינס נראים הילוכו חלה כמנענע, אבל
 כאן שהמדובר משרץ המים נכללים בתוכו כל מיני דגים
 וחיות בלא רגלים אפילו הם גדולים, ונפש חיה אשר במים
 הם חיות שנים עם רגלים (רמב"ן): (כה) מיותר הוא,
 שכבר אמר שקץ הם לכם, ושיעור נתינת טעם של ציר דגים
 פלוגתא דגנאי היא, יש אומרים שהריף הוא ואוסר פחות
 מאחד בם, ויש אומרים להפך שזיע בעלמא היא, לזה צריך
 על זה קרא מיוחד מכל איסורין שבמורה (ג"א): (כו)
 כבר נכתב דבר זה ב' פעמים שקץ הם לכם ושקץ יהיו לכם,
 לזה דרשו בו חז"ל לאסור יבחושין פי' שרצים הגדלים במים
 וציון שסינן פי' הפרישן ממקום גידולן לאויר העולם,
 והענין הוא, שמה שהצריך הכתוב בשרצי המים ב' סימנים

שרוחש (ונע) (ונד"י) על הארץ: (יא) ושקץ יהיו.
 לאסור את עירובין אם יש בו * צנות טעם כ"ה (מ"כ -
 חולין ז"ט): מבושרם. אינו מוזכר על הסנפירים ועל
 העלמות (מ"ט): ואת נבלתם תשקצו. לרבות
 יבחושין שסינן (י"ז) (מ"כ - חולין ס"ז), יבחושין
 מושיילוג"ש * בלע"ז: (יב) כל אשר אין לו וגו'.
 מה ת"ל (ל"ב), שיכול אין לי שיהא מותר חלה המעלה
 סימנין שלו ליבשה, השירן במים מנין, תלמוד לומר
 כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו
 במים אע"פ שהשירן בעלייתו מותר (מ"ט): (יג) לא
 יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יבמות ק"ד),
 שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידי י"ב, או אינו
 חלה לאסור בהנאה, ת"ל (דברי י"ד י"י) לא תאכלו *
 באכילה אסורין בהנאה מותרין (מ"ט), כל עוף
 שנאמר בו למינה למינה למינה יש באותו המין שאין
 ש"י * בהם. * מושיירויש - מושקלייניש (רמב"ן). * תאכלום (פסוק מ"ב).

סנפיר וקשקשת זה דוקא אותם דגים ושרצים וחיות הגדלים בימים או צמעינות ונחלים שאינן עשויות בידי אדם, דכתיב ב'
 פעמים בפסוק ט' ובפסוק י' בימים ונחלים, אבל מים שבצריכות העשויות בידי אדם או שבכלים כל מין שרץ שגדל בהם או
 בשאר משקין מותר, ואם הפריש אותם ממקום גידולן לאויר העולם נעשו שרץ הארץ, ועל זה בא ימור פסוק זה לאסורן ככל
 חומרות שבשרץ הארץ (רא"ם), ואין לומר שהכתוב מדבר לענין טומאת נבלה, שהלא דגים ובשרצים אין טומאת נבלה חוץ
 מה' שרצים שהכתוב פרט אותם (ב"ב): (כז) פי' כל הכתוב מיותר, ובה רק בשביל חיבת "במים" על הדיוק הנשמע
 ממנו, לפי שינס דגים שטבען להשיר ולהפיל ולאצד קשקשים שלהן צעם שנמעלו מן המים לאויר העולם (רא"ם): (כח)
 כלומר חיבה זו בניקוד זה כן פירושו, מלשון נפעל, שמוזהר אמה צר ישראל הגדול (יותר מ"ג שנים) שלא יהיו אחרים
 אוכלים על ידך, ומדכתיב לקמן פסוק מ"א עוד הפעם לא יאכל חד לגדולים ומד לקטנים שהגדול המאכיל אותם חייב, אבל
 יוכל להתפרש חיבה זו גם באופן אחר שעוף טמא זו לא יהיה נאכל על ידך, הגם שאמה אינו אוכלו, וזה ההנאה שעי'
 הנאתך היא מתאכל, וא"כ מנין לפרשו כדרך הא' ולא כדרך הב', ת"ל צמשה תורה צפי' ראה חלל עופות טמאים לא תאכלו,
 ומשה רבינו צמשה תורה להוסיף צא ולא לגרוע, בשלמא אם נפרש כאן כדרך הא' אין קושיא, שמה רבינו השמיטו,
 שהלכה זו שלא להאכיל לקטנים הלכה צפני עצמו הוא ולא כל ההלכות נשנו צמשה תורה, אבל ההנאה היא חלק מהאכילה
 ובאומרו שאסור באכילה חלה בפי' פירוש שמוזהר בהנאה, שאל"כ למה אמר חזי דבר, הרי הוא מגרע ממה שכבר נאמר
 שגם בהנאה אסור, ודאי שבאמת מותר בהנאה, ויש מי שגורס כאן ת"ל לא תאכלום, והוא פסוק מ"ב לקמן בשרצים, וא"כ

1

נשרא וער ו
 ופרפיתא קינו
 עורבא קונה
 נעמיתא וציצו
 ונצא קונה: י
 וקפופא: יח
 וירקרקא: יט וכן
 ונגר שורא ועמ

דומין זה לזה לזה
 מין אחד: (עו)
 פירשו רבותינו (מ)
 וזהו * שחרס
 דינשוף. הם לו
 (לחיים) לסתותי
 שקורין יוצ"ז *:
 שור"ן, ודומה ו
 האמורה בשרצים
 וקורין לה טלפ"י
 ליגוני"ה, ולמה נ
 עם חברותיה נ
 רגזית (שס),
 היירו"ן: הדוביב
 שינוי נטחאות * אוטורי.
 לי * אותו - אותה.
 משמט, אחד עוף ו

אכילה גנאי הול
 איסור פירוש ואי
 באומרו ושקץ יה
 שלא תכוונו לל
 הכפש. עוד ירמו
 קי"ז שהלא כל הענין
 שקץ

צניי מה קיצוץין - 16
 צניין צניי ה"כ בנורא ביג מבורה קקא - 5
 (צניי צניין מבורה קקא ביגוני)

וְיִשְׁמַר יְהוָה
וְיִשְׁמְרֵהוּ וְיִהְיֶה

חולין ק"מ: -
עומאת משא
ס' והנוגע אין
דיו: והאוכל
כשהוא אומר
יפה לא יאכל
ואכילתה ואין
ה צלה משא,
ככרכר) צבית
ליתן שיטור
ית (ח"כ - מה
" לריך הערב

ולא נשאו יהיה
שה נשמע שמה
ו זהב אי אפשר
באכילה מטמא
ו מדבר בבהמה
וב חיצה "בה"
: פד) דוקא
זרי נגע בו, אבל
ה הוא דטומאה
י וכתיב והאוכל,
אכל ממנו, אלא
למך פיו קודם
ה הוא ומה אין
ה: בדרך אכילה,
ה עצמו והנשאל
נאע כדי לדרוש
אלה כבר ידענו
אין לריך כיבוס
יבוס, נגדים לא
זאת, ובה רבינו

לאכול הכלב
ה כמו שכחבו

אונקלוס

ויקרא יא שמיני

קסו

2

מִסְאָב עַד רְמִשָּׁא: מֵא וְכָל רְחִשָּׁא
רְחִשׁ עַל אֲרֵעָא שְׁקִיפָא הוּא קָא
יְתַאבְּל: מִב כֹּל דְּמִתְלָה עַל מְעוּהוּ
וְכָל דְּמִתְלָה עַל אַרְבַּע עַד קָא

הָעֶרְב: זֵמָּא וְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל־
הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: מִב כֹּל
הוֹלֵךְ עַל־גְּחֹנִין וְכָל | הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע

רש"י

לקט בהיר

שמש: (מח) השורץ על הארץ. להוליא את
היחושין שבכליטין^(מ) (ושבולין), ואת הזחין^(ס)
שבצדשים (ח"פ - חולין ס"ג), שהרי לא שרצו על הארץ^(ז)
אלא בתוך האוכל, אבל משינאו לאויר^(א) ושרצו הרי
נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכלים^(ב) כאוכל
(ח"ס), ואין קרוי שרץ אלא דבר נמוך קצר רגלים^(ג)
שאינו נראה אלא כרוחש ונד: (מצ) הולך על גחון.
זה נחש (סס - סס), ולשון גחון שחייב^(ד), שהולך שח
וגופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין^(ה), ואת
הדומה לדומה^(ו) (סס - סס): הולך על ארבע. זה

להשלימה (מ"ל), אבל אין זה מספיק, שא"כ למה לא פירש
רש"י כן בפעם ראשונה בפסוק כ"ד, אלא פשוט הוא שרץ
טבילה ואין הכתוב ואין רש"י לריך לאומרו, אלא רבינו בא
למך הוא"ו של וטמא שאין לו שום קשר עם הקודם, וכי
מפני שכנס בגדיו הוא טמא עד הערב, לזה מירך שהוא
באופן שפירשנו לעיל אבל כלים טמאים בפסוק ל"ב במים
יובא (ואף לאחר הטבילה) וטמא עד הערב (ורק ואח"כ)
ועהר, וכן הוא כאן אלא שנשאר הטבילה נכח ועליו חוזר
לאומרו וטמא עד הערב, ולזה לא פירש רש"י כן בפסוק כ"ה
אלא נטר עד דמפרש פסוק ל"ב במים יובא וגו' שבה חזין
מה שמפרש כאן (ד"ד), והש"ח כתב זאת ברמז כל שהוא

ואמר עליו "והנראה לי כתבתי", וכבר כתב כן בסה"ק דברי דוד: פח) פירש"י מין קטניות לידרא"ש בלע"ז: פט)
פירש"י רחוק"ש וכמין יחושין הן אלא שבצדשים זיוין שמן עכ"ל: צ) וזה דוקא כשהתחילו להיות כשהפרי היה כבר
במלוא, אבל אם היו כבר בשעת שהפרי היה ממוכר באילן א"כ כששרצו בפרי כאילו שרצו בארץ שהלא ממוכר הוא לארץ
ונאסרו אפילו לא ילאו לאויר, והא לך לשון רש"י בחולין שכיון שמהלכת המולעת בתוך הקישות והיא ממוכרת לקרקע הרי
היא כשורצת על גבי קרקע, אבל אם התליעה במלוא מותרת המולעת, במה דברים אמורים כשלא ילאו לאויר העולם אבל אם
ילאו הרי שרצו על הארץ ונאסרו עכ"ל: צא) פי' על הארץ לאו דוקא קרקע, שכל אויר העולם נקרא ארץ, ואפילו נשאר
על הפרי, ואפילו רק מקצתו ילא, ואפילו חזר לתוך הפרי, ופשוט שכל ספק בזה לתומרא, לפיכך כל זה נאמר להלכה ולפרש
פשטיה דקרא, אבל לא למעשה חו"ש: צב) כבר אמר הכתוב לעיל פסוק י"ג בשרץ המים לא יאכלו, ופירשו בו לחייב את
המאכלין, ושם פירש רבינו הכרחו, והוא הדין כאן שאין חילוק בין שרץ המים ובין שרץ הארץ, ואמר הכתוב דבר א' ב'
פעמים, חד להאכיל לגדולים וחד להאכיל לקטנים, ולזה דקדק רש"י במקום אחד לומר "קטנים" וכאן השמיטו: צג) פי'
אין בשרצים סימן טהרה וטומאה, וממילא שאין בהם ספיקות, אלא כל שהוא נמוך שרץ הוא וחייב המאכל אוחו לאחרים,
וכעין זה פירש רש"י לעיל פסוק י"ג אחר שפירש לחייב את המאכלין, כלומר זהיר ושומר כשאתה נותן ומוכר דבר מאכל
לאחרים שלא יהיה בו חשש איסור: צד) פי' אין גחון פירושו מעים או כרס, אלא מושאל הוא על נחש ההולך על כריסו,
והוא לשון ארמי, וחז"ל משתמשין בו (כתובות מ"ט): ההוא גברא גחין ונשקיה, גחין לחיש ליה לרבא (ב"ב ל"ב):
ועוד: צה) פירש"י תולעים ארוכים כנחש והן הנמלאות באשפה עכ"ל: צו) פי' אפילו אינו דומה ממש כמו השלשולין
שדומין לנחש שאין לו לא ידיים ולא רגלים, שאפילו יש לו קצור רגלים והולך על גחוו ודומה:

אור החיים

התוספת עלה^(מ) כ"ג, דממה שאמר הכתוב
(מלכים ב' ט') בחלק זרעאל יאכלו הכלבים אלמא
אכילה כלבים שמה אכילה וכו', ואם כן לחד
פרטי הדינים לריך להוסיף דברים רבים, וכסף

אור בהיר

קמא) פי' דף כ"ג בכורות.

צינוים

ד לקח מי פ"ה מה' זכרות הלכה י' צדי חיה... פסחים כג. מי שס ופ"ה מה' מאלות אסורות ה"ו סגל למין קלו. ופ"ה י"ז סי' קח ופי' ש: וחכמים אוסרין. עט:

שינויי נוסחאות

למכרו ד"ר למכרו וכו' ד"ס ד"ס וכו' וכו' ד צדי נמשכ' צידי. שנזכרו ד"ס מיני ניות' שנחמנו להם מינים. מותרים נ"ע מותר וכו' ניהושל. בכך נ"ס לך.

תוספות חדשים

ד [ב"ב ד"ה] לקח בכור. בעל מום דמותר לזרים עב"ל. וכו' ה"ש וז"ל דמפני דקטני למטהה גנו או לרגל פירוט קן אכל גמלת דין זה שיק' אפילו בחמשים י"ל למתור' נ"ש מ"ש דאפילו חמשים מי מותר למכרו משום דרתי לו כשיוול בו מום וכו' כ"ה הר"מ בפירושו הכ"ה ונמ"ס וכו' ע"ש ע"ש יורה דעה סי' ע"ז נדח"ל דאפילו חמשים מיירי דין דמשתנו ע"ש:

ראשון ציזון

ודי חלב עוים דמלב מותר ופיר' ודלמ' לקמריה. וזוה"ל מה שגב' טו המאומר מחרי' חלב ה' למהות דהאס' נחמנו ה"ו כגון שגב' כרובו או חלוטין וזהו זה וק"ל לקמן מ"ד כל דבר שמתקן לו מותר למוכרו משא"כ בקר' וד' חלב דפיר' ודלמ' לקמריה א"י אפשר לומר שישו בהודמנת מנואר ע"ס:

תוספות אנשי שם

ד ב"ב ד"ה נתמנה בו יומן הבקר. ז"ל ויטן להם המלך וה"ה: ד"ה וחכמים אוסרים ל"מי שאינו צייד. וכו' ופי' הר"מ וה"ש. וכו' ופי' דפלוגמ' דר"י וחכמים היא ג"כ בדר' נ"ה אלא שאינו צייד קבוע. אבל בשו"מ מ"ע סי' כ"ט ה"ק ע"י דא"כ הו"ל למ"ק לפלוג בדידה דנ"ח נ"ד קבוע אלא אינו קבוע אסור. גם מה לוקח ומכר לחמור ר"י ל"ן ומוכרין הו"ל וכן מ"י הוא וז"ל דריש' דלח"י צייד ל"ש קבוע ולי"ש אינו קבוע שרי ל"כ"ע ור"י אמר כי גם בדר' מ"מ. מ"ש שנתמנה לפי דרכו שיש' וטמן צדיקים טהורים וה"ן אקראי עלה בידו דבר טמא לוקח ומכר ובלגד

פרק ו' ולהכי מן ירקוח עדה משמע הגדלים מאליהם נשדה: ובנו מוכר על ידו. ופי' הרמב"ם והמעות הם דמי שציעית: ד מותרין למכרו. לי הר"ב דהא כתיב גבי נצלה או מכור לנכרי. האי קרא נקטיה הר"ש צמתי' דלעיל. והוא ליה למנקט קרא דלכס דמייתי בגמרא דלעיל אלא דנקט פסוק מרווח דמפורש כחז' לאמר המכירה דמותרת ולמאי דאיכא למימר דקרא דיהיו אסמכתא בעלמא דכתבין לעיל אפילו הכי נקט קרא לרשיה דמותר. דכמו שהסמיכו האיסור אקרא ה"ו צריכים להסמיך היתור גם הוא על המקרא: וחכמים אוסרים. פירש הר"ע מדברטנורא שלא החירו לציידים אלא משום מם המלך בירושלמי ולמאי דכתבין דמדאורייתא אסור אלא שמסור ציד חכמים איכא למימר דמשום מם המלך נמי כח צידס לומר

שהמורה לא אסרה צדי הא א"צ משום חיי נפש דכתבתי לעיל בשם הירושלמי בפרק ד' משנה ב': וחכמים פירוש המשניות להרמב"ם

בקדושת שביעית: ומה שאמר ובנו מוכר על ידו. הוא שאם יקח הבן ממה שאסף אביו ומכרו אין עליו חובה בזה אבל המעות ההם הם דמי שביעית ועוד נפרש דין דמי שביעית: ד הבכור הוא לכהן ואם נמצא בו מום יאכלנו

יש לישב הגרסא ואשמועי' דדין לוקח ולוקט שוין דבשניהם אסור למכור בשוק וריש' חנה לוקח וה"ה לוקט וסיפא חנה לוקט וה"ה לוקח ויש ליתן טעם למה אסור יותר בשוק שבמעמד הטהות בשוק דומה יותר שמשמכר בפירות שביעית ואף על פי שאמרו שאסור לפדוע חובו מפירות שביעית משום דלאו לאכליה הוא מכל מקום לקדש אשה מותר אף על גב דלאו לאכליה הוא וכדמתי' בפרק האומר נקדושו' מנשה בחד שקדש המש נשים ככלכלה של שביעית ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות הא אחרות מקודשות וטעמא דמשום פרי' ורבי' אקילו צי' רבנן ומיהו יש לדמות דהאס' דיעבד אכל נחמלה אסור עכ"ל ז"ל: לקח דעצמו וכו'. וכל שכן אם לקט לעצמו והומיר דודאי שרי למכור הוא בעצמו וכל שכן בנו או בן בתו הר"ש שירליו ז"ל: וה"ר יהוסף ז"ל כתב על הפי' שהעתיק ר"ע ז"ל ח"ל פי' זה אינו נראה כלל דהתנא לא טעה בלשונו לומר פסע לוקט ופסע לוקח ויתר לוקח ויתר נראה לפי הלשון כפשוטו וצ"ל להשמיענו שנקטנו ולמכור ודאי אסור אבל ללקוט ולמכור מותר ואפילו בנו מותר למכור במקומו ואין אנו אומרים

למכרן לא מיחיי כמחורה: לקח דעצמו. לקט לעצמו לאכול והומיר, מותר למכרן אפילו הוא עצמו: ד לקח בכור. בעל מום דמותר לזרים: מותר למכרו. ובלגד שלא ימכרו אלא צדיקים שקנה אותו שלא ישמכר צי': מותרין למכרו. דהא כתיב גבי

נצילה (דברים טז) או מכור לנכרי, הא לא אסרה מורה אלא לקיימן לעשות בהן סחורה, אבל צדמ' מותר: רבי יהודה אומר אף מי שנתמנה. אף על פי שאינו צייד אלא שמתא עופות טמאים, כמו כי יקרא קן עבור (שם טז) ופליג אמנא קמא דאמר צידי דווקא: נתמנה. מודמן, לשון וימן המלך (דניאל ח): וחכמים אוסרים. למי שאינו צייד ואפילו אין אומנתו צדק, וטעמיהו דרבנן לפי שהציידים שצריכים ליתן מם למלך מאומנתם, החירו להם

בכ"מ כמו שאמר הכתוב (דברים טו) כי יהיה בו מום ומכור למכרו בין תמים בין בעל מום וכמו שנבאר בחזקת מסכת מעשר שני ואע"פ שמותר למכרו אסור לסחור בו ועוד נפרש דיני הבכור ומומיו במקומו במס' בכורות: מי שנתמנה לו.

שהוא נראה כאילו מכרן לבנו ובנו חוזר ומכרן אלא מותר כן משמע לשון המשנה וצ"ע עכ"ל ז"ל: ד וצ"א בדר' לו. נצלה וי"ד גרסי' וכן הוא בצ"ע דוד קמחי ז"ל בשרש צדק וכן בספר מדויק וכן הגיה ה"ר יהוסף ז"ל. וכו' דרמב"ם. וי"ס דגרסי כיוצא בו לקח בכור למשמה בנו או לרגל ולא יקח לו וכו': מותר למכרו. שם בנפשות הרש"א ז"ל מסיים בה דמוספתא שהביא ר' אומר אומר אי שאל ימכרו אלא דמיו ופי' שלא יראה כעשה בו סחורה ע"כ והמוספתא תמלטה צ"ל דמוספתא דשביעית: צדי חיה וכו' שנתמנה. לשון וימן המלך: וחכמים אוסרין. מימה לע"ז חכמים היינו מ"ק דווקא לומר דר' יהודה ומכמס פליגי אליבא דמ"ק כי היא לא ירבה לו נשים וכהיא דחוקין שלש שנים דר"מ חוקת הבתים ורש"י ג"כ דברי מ"ש וגם נהם לא נמישגב' דעמי. וכו' ה"ר שלמה שירליו ז"ל שנתמנה דוקא שדמנו הוא דלא מנרטינן להו להפקירם אבל לחור אחריהם ולקדון כדי למכורן אסור דהיינו סחורה אי נמי אפי' לחור אחריהם ללקוחן מאחריהם כדי למכרן ולהשמכר אסור ואפי' שלא לחור אחריהם

למכסם לא הו"ל אלא דפקס כמ מה"מ באופן שיבא הפסק מדברי דקתנו לאו דוקא דה"ה לכל אדם התנא נמלא שלכל אדם כיון ולא לאן שיהיו כ"ס אחריהם העופקים. לפדוש רשא ליקח אותו ולמכרו. מ דלא חן כדרי' דמתן בנו במ"ק הוא לצד טמאין ושאלויו כן היה וש"ן דב טמאים וצ"ן או שנתדו' הרש' לנחלה בשבילם וד' אחוס דמתי'. ואין ליקדק מינה וצ"ן להשמעינן ולא הימר הדידה שהרי שלא פתא אומנתו כדן והאי דקל מתקיימן כמחובר וטובין כמו הג ר"ל דכיון דהיינו לולבס לאו ממקי' אלוהו דמתן הכא וארשא נמי אל הקי"ו וכו'. ופי' בירושלמי כן

למכור היה עופות ודג למלך המס שעליהם, אב יהודה: ה דר"ב ז"ל דר"ב האלה. לשון כ צללו"ט ובלע"ז גל במנה. מלשון צנונים בלשון ערבי פ ואפדים. מין ממניי טומאים צו גרעינים קשים והן נאכלים: צעלים. של כל אלו, י' דלף על גב דלולבס אין ואין אי קורא בהם ו ולחיה גלה לחיה מן ה' לנחמתן מן הציט, מכ העלים נושרים הן מיבוקן, ולענפים שהם י"א ע"כ.

הוא שיחכוין לצוד עוף ט. כוונה שנודמנו לו כגון ע מקניהן והלכה כרבי יהודי פצעים שורדים הם הענפים שיטמין הענפים ההם כשה

ומדמנו לו ללוקח בול אע" יהודה אף מי שנתמנה לו לפ כיון דלא מחור אחריהם אלא מחור סחורה אפי' דלא כד ו צדק דהא מוחי כמחור כיון ד רגילתו דהא צדינו צייד עסק ליקח כדי למכור אף אם מוד ועיין גמ' שכבס החכס השו סימן כ"ט, וצירוש' משמע ד הר"ש ז"ל עיין שם ותמיהו שלא תהא אומנתו לכן צנו"ן.

וג לולב הוא העלים קו שפירלילנגניוס: תד. כל כהא דלוקח אבל לצוד שרי ומ" ע"י: ה מפני שנושרין מ

למכסם לא הו"ל אלא דפקס כמ מה"מ באופן שיבא הפסק מדברי דקתנו לאו דוקא דה"ה לכל אדם התנא נמלא שלכל אדם כיון ולא לאן שיהיו כ"ס אחריהם העופקים. לפדוש רשא ליקח אותו ולמכרו. מ דלא חן כדרי' דמתן בנו במ"ק הוא לצד טמאין ושאלויו כן היה וש"ן דב טמאים וצ"ן או שנתדו' הרש' לנחלה בשבילם וד' אחוס דמתי'. ואין ליקדק מינה וצ"ן להשמעינן ולא הימר הדידה שהרי שלא פתא אומנתו כדן והאי דקל מתקיימן כמחובר וטובין כמו הג ר"ל דכיון דהיינו לולבס לאו ממקי' אלוהו דמתן הכא וארשא נמי אל הקי"ו וכו'. ופי' בירושלמי כן

אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם פְּלִי־הַנֶּגַע
 בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: **לכה והנשא** →
 אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד־
 הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: **ס כט וזה**
 לָכֶם הַטְּמָא בַּשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל־הָאָרֶץ

מסאבין אנון קבון פל דיקרב
 בנבלתהון יהא מסאב עד
 רמשא: כה ודימול ית נבלתהון
 יצבע לבושוהו ויהי מסאב עד
 רמשא מסאבין אנון קבון: כט ודין
 קבון מסאבא רחשא דרחש על

עד רמשא:
 היא סדיקא
 הא מטלפא
 קא מסאבין
 ב קהון יהי
 אף על ידוהי
 א על ארבע

לקט בהיר

רש"י

מאצריה כשנשחטה כראוי אינה נבלה ואינה מטמאה, אבל
 בהמה טמאה כגון קוס וחמור אפילו נשחטה כראוי נבלה
 היא ומטמאה שאין שחיטתה מטהרתה שאין זו שחיטה, ולזה
 תמצא ששם צבהמה טהורה אמר הכתוב וכי "ימות" פי'
 בלא שחיטה דוקא אז, אבל כאן כתיב סתם נבלה כלומר
 שאינה בחיים, אבל אין חילוק בין מת או נשחט (רמב"ן): (ג) וכן כל כיוצא בהם שאין להם פרסות, אלא רגליהם מחולקים
 לאצבעות וכל אצבע יש לה למעלה כפורן ואינם דורכים על הנפורן ואין הנפורן נוגע בארץ אלא הולכים על כפיהם
 (רא"ם): (גא) פי' כאן מדבר הכתוב לענין טומאת מגע, ולא לענין איסור אכילה. ובפסוק הקודם שנאמר גם כן טמאים
 הם לכם, ולא פירש רבינו ולא מיד, משום שפשוט הוא, שהמדובר שם מבהמה דכבר כתיב בה איסור אכילה, אבל הולך על
 ארבע דלא מוכר עד עתה קד"א שאומרו טמאים לענין איסור אכילה קמ"ל (ב"ב): (גב) משום דגם באיסור אכילה כתיב
 לשון טומאה כגון גבי גמל ושפן וכי' כתיב טמא הוא לכם, נשמר רבינו להדגיש ולומר שטומאות שנכתבו כאן אינם לאכילה,
 שאין לה מנה הכתוב אלא ח' שרצים שהם טמאים אב הטומאה אחר מזהם ושרצים אחרים אין בהם טומאת נבלה כל עיקר,

כגון כלב ודובי וחמול: **טמאים הם לכם.** למגע (י):
 (כט) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן
 לאיסור אכילה (כ) אלא לטומאה ממש, להיות טמא
 צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים וליכנס
 שאינה בחיים, אבל אין חילוק בין מת או נשחט (רמב"ן): (ג) וכן כל כיוצא בהם שאין להם פרסות, אלא רגליהם מחולקים
 לאצבעות וכל אצבע יש לה למעלה כפורן ואינם דורכים על הנפורן ואין הנפורן נוגע בארץ אלא הולכים על כפיהם
 (רא"ם): (גא) פי' כאן מדבר הכתוב לענין טומאת מגע, ולא לענין איסור אכילה. ובפסוק הקודם שנאמר גם כן טמאים
 הם לכם, ולא פירש רבינו ולא מיד, משום שפשוט הוא, שהמדובר שם מבהמה דכבר כתיב בה איסור אכילה, אבל הולך על
 ארבע דלא מוכר עד עתה קד"א שאומרו טמאים לענין איסור אכילה קמ"ל (ב"ב): (גב) משום דגם באיסור אכילה כתיב
 לשון טומאה כגון גבי גמל ושפן וכי' כתיב טמא הוא לכם, נשמר רבינו להדגיש ולומר שטומאות שנכתבו כאן אינם לאכילה,
 שאין לה מנה הכתוב אלא ח' שרצים שהם טמאים אב הטומאה אחר מזהם ושרצים אחרים אין בהם טומאת נבלה כל עיקר,

אור החיים

לעומתה ולא להכשרה, והוא אומרו לכם הוא עמא
 ולא מכשיר. עוד יראה לכם הוא שהם טמאים אבל
 לא לגוים, שאין הגוים מקבלים עומתה כבהמות.
 ויש לחקור זאת איך לא מנה הכתוב הנחש שהוא
 אב הטומאה (ל"ה) לכל עומתת השרצים ודומיהם,
 ואולי שטומאת הנחש הוא צנפשו לא בגופו ובמותו
 ישאר בגוף ריקס מכל כעפר הארץ כי אין עומתה
 דצקה בגופו ללד שאין צו ולא כלום, וכיוצא בזה
 תמצא שאמרו ז"ל (ב"מ ק"ו:ד) גוים אין מטמאים
 באהל וישראל מטמאים באהל, והוא מהטעם עלמו,
 ועומתת השרצים בגופם יותר מצנפסם, ולזה
 יעמאו צמותם ולא צחיהם, הא למדת כי הנחש
 עומתתו יותר מעומתת השרצים:

ט. ששינו צממה מקומות, וגם לזה הי' יכפר בעדו:
כ. וזה לכם העמא. טעם אומרו זה, לפי מה
 שפירשו שם צחורת כהנים צפרשה
 שלפניה שצא לעומתת אבר מן החי אמר זה
 להשוות למה שלפניו שגם הוא מדבר בדין עומתת
 אבר מן החי שהאבר הוא שמטמא (ל"ה) ולא הצפר
 הפורש בין צשרים בין צבהמה וחייה. עוד נראה כי
 וא"ו האמורה כאן צחחילה לא להסמיך צאה אלא
 לרמז תוספת עומתת צשרן שהוא עומתת דמו
 שיהיה מעמא כצשרו, מה שאין כן צבהמה עמאה
 כמאמר רז"ל צחורת כהנים (כאן), וכאילו אמר
 ועוד תוספת עומתת צוכ. ואומרו לכם דרשו ז"ל
 (תוי"כ כאן) שצא למעט שלא יכשיר הרעים, דדוקא

אור בהיר

צעמו"ר. קלד) פי' אבר שלם, ואם באבר חי מן הבהמה יש פסוקים המעידים שצפר מן החי אינו עמא אלא אבר מן החי, וזה
 פעולת הוא"ו של וזה, שגם צשרים הדין כן. קלד) אין הפי' שהוא אב הטומאה להלכה, אינו כן, וכל קושייתנו למה לא יהיה
 עמא, וכן מוצא ברמב"ם פ"ד מה' אה"ט, אלא פירושו שיש בו זיהמת הטומאה עומתת הפ"מ והשטן, והוא הוא שטימא ויהס

שהיא טעונה
 צרפה ושפע
 סתו סדוקה
 ת, כאן למדך
 צענין שצסוף
 (כז) על כפיו.

זה צפ' ויקרא ח'
 ן שהעור והגשר
 שהיא ענין ציקוע
 תה טרפה באחד

יו כאן ואפילו
 משה, ומה גם
 ור כן יצין (ל"ה)
 ר ראו עיניו (ל"ה)
 גם בלא הכרח
 מכל שכן גדולים
 ע עבה ממחניו,
 ים על גדולים
 יים וכי'. וללמד
 : לא כתבו אלא
 ' זקנים (מגילה

ר חלי' מלחא ולא
 , ולהפך אין שחיטתו
 וחת חנוך שנסחפון
 . שעד עתה לא דיבר
 קלג) מממת איזה

עָלֵיו מִים יִטְמָא וְכָל־מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל־כֵּלֵי יִטְמָא: וְכָל־אֲשֶׁר

מֵיָא יְהִי מְסָאָב וְכָף מִשְׁקָה דִּי יִשְׁתָּתִי בְּכָף מָאָן יְהִי מְסָאָב: לֵה וְכָף דִּי יִפֵּל מִנְבֵּל־תְּהוֹן עֲלוֹהֵי

לקמ בדור

רש"י

לקיים הגירסא, שהלא אין מקרא יולא מידי פשוטו, ופשוטו של מקרא הוא שאוכל שנתוכו יטמא וכן משקין שנתוכו יטמא (ג"א), עוד י"ל שאין זו לשון הכתוב אלף רש"י אומר לשון עלמא שהאמת היא שבין אוכל ובין משקה נטמא בתוך כלי חרס (ד"ד), ואפילו מאן דגרים לה צריך לומר שזו דוקא לר' יהודה ור' יוסי, אבל לא אליבא דר' אליעזר שסבר אין למשקין טומאה מדאורייתא כלל: (סא) פירש"י בשבת י"ד נתינת מים להכשירן לקבלת טומאה, כל הכשר שבש"ס לשון מיקון עכ"ל: (סב) שהלא חלה הכתוב ההכשר צביאה, שאמר אשר "יצא" עליו מים, ולא אמר אשר "יש" עליו מים (ג"א), ועיין גם לקמן בפסוק ל"ח: (סג) והם במספר ז', וסימנם י"ד שח"ט ד"ס, יין, דם, שמן, קֶלֶב, טל, דבש, מים, כל אלו נקראין משקין בין שמקבלין טומאה (לחד דעה) ובין לענין שמכשירין את האוכלין, וכתוספתא דשבת למדו רז"ל מקראי כל הז' מנין דאיקרו משקין: (סד) פי' לר' יהודה ור' יוסי יש לדרוש כן, מדאמר "וכל" משקה ולא אמר "ומכל" משקה כמו שאמר מכל האוכל משמע שמתוכו אל אומרו יבוא עליו מים ואינו מוסיף על האוכל (ג"א), אבל לר' אליעזר בהכרח לדרוש כן כדאיתא בגמ', שאין פי' יטמא יטמא המשקה אלף בין אם יבא עליו מים יטמא האוכל ובין יבוא עליו כל משקה אשר ישחה יטמא האוכל, והוא"ו של חיצת וכל משקה הוא במקום "ואו": (סה) פי' כלי עץ או מתכת קטנים שנכנסו בתוך חלל כלי חרס: (סו) עד כאן דרוש חז"ל, ומדרוש הזה י"ל לנו ב' דברים, א' שלכאורה מה נשתנה כלים מן אוכל, בהכרח לומר שהאוכל מקבל טומאה מן הכלי שהוא ולד הטומאה ולא כלים, ב' ועוד נשמע שאין הפת מקבל טומאתו מן הנבלה ולא נעשה ראשון אלף שני, וכבר ביארנו דבר זה באר היטב בפסוק הקודם עיי"ש: (סז) משנתלשו האוכלין מן מקום חיבורן בקרקע, ופירש"י חז"ל, וכשם שאין זרעים מקבלין טומאה אלף לכשתלשו כדאיתא בת"כ, שאם חתה אומר מחוברים טמאין טמאת את הכל שאין לך מחוברים שאין שרשים מנויים אללם, כך אין מקבלין הכשר אלף עד שיתלשו עכ"ל: (סח) מלשנו זה משמע שדוקא לטמא אחרים צריך כבייה, אבל שיהיה מקבל טומאה האוכל עלמא אינו צריך להיות כבייה אלף נטמא בכל שהוא, וכן הוא באמת בת"כ חז"ל אוכל יטמא מלמד שהוא מטמא בכל שהוא יכול יטמא לאחרים בכל שהוא חז"ל אשר יאכל הא אינו מטמא אלף בכבייה עכ"ל הת"כ, ובגמ' יומא דף פ' פירשו ביותר חז"ל מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה אוכלו צבת אחת ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מציבת מרגולת עכ"ל הגמ', ופירשו בו המפרשים שמדאמרא הכתוב "מכל" האוכל הגם שפירוש אוכל בכל מקום כוונת, אבל "כל" האוכל פירושו אפילו כל שהוא (רע"מ), ומדהוסיף לומר אשר יאכל פירושו כבייה ובגמ' יומא הנ"ל, וכל זה אינו מספיק, שהרי הכתוב אינו מדבר לטמא את אחרים רק לקבל טומאה על עלמא, לזה

למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר^{סא} ומחוקן לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים פעם אחת (ת"כ - חולין ל"ו), ומשצאו עליו מים פעם אחת מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגוב^{סב}, והיין והשמן וכל הנקרא משקה^{סג} מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש^{סד} המקרא, אשר יבא עליו מים או כל משקה אשר ישחה בכל כלי יטמא האוכל (ת"ס), ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שינוי (ת"כ - פסחים כ"ג) יכול יהיו* כל הכלים^{סה} מיטמאין מאויר כל חרס, חז"ל כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל, אוכל (ומשקה) מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס^{סו}, לפי שהשרץ שב הטומאה והכלי שנעמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו, ולמדנו עוד (סז - סח) שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ צפת התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא עומאה ותהא הפת תחלה, שאם חתה אומר כן לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עלמה נגעה בהן מגבן, ולמדנו עוד (ת"כ - חולין ק"ח) על ציאת מים שאינה מכשרת זרעים אלף אם כן נפלו עליהן משנתלשו^{סז}, שאם חתה אומר מקבלין הכשר צמחוצר, אין לך (דבר אוכל) שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבא עליו מים (משנתלשו*), ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים^{סח} אלף אם כן יש בו כבייה (ת"כ - יומא פ"ג), שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין ציבת הבליעה מחזיק

שינוי נוסחאות ירו. בתלוש.

יהי מסאב
מסאבין אנו
ויתר מצילת
המטלטלין כ
ושופת (בז)
פיהם למעל
חרס טהרה
תאמר מלוכה
שינוי נוסחאות
שתיבת יטמא
טומאתו קלוש
שהוא ומטמא
אוכל מקבל טו
אוכלין לטומא
מטמא אוכל א
מלהודיע כדרכ
בו כבייה ר"ל
בו שיעור, שהג
ללא מטמא אי
המחילה כל זה
הטומאה, חוק
פלוגתא הוא ב
ופשוט הוא שו
"מלאחתי" איני
או ידיים עד ש
לומר על אדם
אחרים ילפינן
בקרקע נראה
שכל הכלים הבנ
הרי הוא בקרק
לומר יומן בבני
לרבותא שאפיל
טומאה עד אי
וחברו, אבל במ
כבר שמענו די
שהם כלי חרס
לקיימו בטומא
רש"י חז"ל פ

קה די
מסאב:
עלוהי

יהי מסאב תנור וכירים יתדעון
מסאבין אנון ומסאבין יהון לבון:

יפל מנבלתם | עליו יטמא תנור
וכירים יתין טמאים הם וטמאים יהיו

רש"י

לקב בדיר

יותר מביאת תרנגולת: (לה) תנור וכירים. כלים
המטלטלין הס"ט, והן של חרס"ט, ויש להן תוך,
ושופת (צו) ט"ו) את הקדירה על נקב החלל, ושייכה
פיהם למעלה (כלים פ"ח): יותין. (לפי) שאין לכלי
חרס עברה בטבילה: וטמאים יהיו לבם. שלא
תאמר מן"ה* אני לנחום, ת"ל ועמאים יהיו לכם,
שינוי נטחאות * קטנה - מצוה למנוח.

אמרו שח"כ זה סמך על זרייתא שלפניו שר' עקיבא סובר
אוכל שני מטמא אוכל להיות שלישי, ודיוקו מדלא כתיב
טמא אלא יטמא, למד מזה שאוכל זה שטמא מן כלי חרס
ונעשה שני מטמא את האחרים להיות שלישי, הרי שהוציא ר'
עקיבא מן הכתוב שהמדובר בין לקבל טומאה ובין לטמא את
אחרים, ודיוקו שמדלא אמר טמא אלא יטמא ניתן לדרוש
כאילו ננקוד בפת"ח יטמא את האחרים (רע"מ), או עז"ה

שתיבת יטמא יותר חזקה ומורגש מתיבת טמא ודבר שטומאתו חזקה מטמא גם את האחרים, אבל אם רק בעצמו טמא הרי
טומאתו קלוש שאין בו כח לטמא אחרים (ג"א), הרי מצוה לפיך דעת רבותינו טעמים והכרחם שאוכל מקבל טומאה בכל
שהוא ומטמא אחרים בכביה, אבל דע שיש מהמפרשים ובתוס' הרמב"ן ו"ל שאמרו שכל זה אסמכתא, אבל מן התורה אין
אוכל מקבל טומאה פחות מכביה, ומלשון הר"מ במו"ל גראה שאין דעתו כן, וז"ל בפ"ד מה' טומאת אוכלין: כמה שיעור
אוכלין לטומאת עצמן כל שהן אפילו שומשום או חרדל מתטמא שנאמר מכל האוכל אשר יאכל כל שהוא, ואין אוכל טמא
מטמא אוכל אחר או משקין או ידים עד שיהיה כביה בלא קליפתה עכ"ל, ואם היה דעתו שזו אסמכתא לא היה נמנע
מלהודיע כדרכו בקודש בכל מקום. ואחר כל זאת מן עיניך ולכך על מה שכתב הש"ח וז"ל: אין אוכל מטמא אחרים אלא"כ יש
בו כביה ר"ל בני אדם האוכלים אכילה שאין בה שיעור אינן טמאין, אבל אין פירושו שאין אוכל מטמא דברים אחרים כשאין
בו שיעור, שהרי אפילו אם יש בו שיעור טומאה אין מטמא דברים אחרים שאין אוכל מטמא אוכל מן התורה. מלאתי, והא
דלא מטמא את אחרים ילפינן מדלא כתיב טמא אלא יטמא והוי כאילו אמר טמא יהא ולא לטמא אחרים עכ"ל ש"ת, ואחר
המחילה כל זה שיבוש ראשית ידוע הוא שאין אדם וכלים מקבלים טומאה רק מאז הטומאה אשר לא ימלט שאוכל יהיה אז
הטומאה, מן מפיסול גוייה דאיכא מ"ד ביומא דף פ' שהוא דאורייתא, ושיעורו חצי פרס שהוא ב' זעים, והשניית אדרבה
פלוגתא הוא בין גדולי התנאים אם אוכל מטמא אוכל בפסחים (כמו שהבאתי לעיל דעת התנא ר' עקיבא) ובכמה דוכתי,
ופשוט הוא שביריתא זאת ק"ל שאוכל מטמא אוכל מדאורייתא, אבל אוכל שמטמא משקה הכל מודים (מ"ד), ומה שאמר
"מלאתי" איני יודע היכן מלא, ואני מלאתי ברמב"ם הפך כל דבריו, וז"ל ואין אוכל טמא מטמא "אוכל" אחר או "משקין"
או ידים עד שיהיה כביה בלא קליפתה עכ"ל, וחזק מכל זה לשון "אחרים" אינו סובל דבריו, שאם המדובר מן אוכל אין
לומר על אדם "אחרים" רק על אוכלים אחרים או דברים אחרים ופליט אחרים, ומה שאמר בסוף דבריו והא דלא מטמא
אחרים ילפינן וכו' דברים אלו אינם נכונים לפי דברי הת"כ ורש"י והמפרשים עיין היטב בזה: (ט) אבל אם הם מחוברים
בקרקע גראה דעת רבינו שאינם מקבלין טומאה, ולא כן הוא דעת הר"מ במו"ל שכתב בפירוש המשניות סוף פ"ה דמס' כלים
שכל הכלים הבנויים בארץ עהורים וזאת תנור וכירים אשר ביארם הכתוב, אולם מן מאלה הגה השרש אלליו כל המחובר לקרקע
הרי הוא כקרקע עכ"ל, והגה כמה ראיות חזקות יש כשיטת הרמב"ם, עיין שבת קכ"ה: גם פשט הכתוב כן מעיד שיותר שייך
לומר יותין בננין מנכלים וט"ע (ג"א), ואפשר לומר שדעת רבינו ג"כ שמקבלים טומאה במחברים, אלא שאמר מטלטלים
לרבותא שאפילו מטלטלים יש להם דין תנור בהסקה ראשונה, ולאפוקי מדר' יהודה שסובר שאם אינם מחוברים אין מקבלין
טומאה עד אחר הסקה שניה (נח"י), גם אפשר שמה שאמרו בשבת קכ"ה: שמתחבר כ"ע מודי, דוקא ששמו ע"פ הבור
ומדבר, אבל במחבר גמור דהיינו שגנה אותו מתחלה כביה וכננין כקרקע דמי לכו"ע (ב"ב): (ע) לאו דוקא חרס, שא"כ
כבר שמענו דין כלי חרס, והם של טיט שלא נשרפו בכבשן אלא נתייבשו בחמה ויש להם דין כלי חרס (דא"ם), ויש לומר
שהם כלי חרס ממש, וארץ לאשמעינן ב' פעמים דין כלי חרס, שלעיל לאשמעינן שביריתו מטהרתו, וכאן לאשמעינן שאם רצה
לקיימו בטומאתו רשאי למי שאינו אוכל חולין בטהרה (ד"ד): (עא) כשנותנים קדירה על הכירה קרי שפיתה (לשון
רש"י חולין פ"ב), והחילוק תנור מקום שפיתה קדירה אחת שרצב מלמטה וקצר מלמעלה ותומו נשמר בתוכו, כינה מקום

אוכל
או עליו
ליו מים
נגזרים,
זרעים
אשר יבא
לי יטמא
ואין ולד
יטמא כ"ה
כל חרס,
ל אוכל
כל הכלים
שרץ אב
ה, לפיכך
(שם - ט)
גע השרץ
רוחין את
לה, שאם
מליטמא
נעה בכן
יאת מים
לו עליהן
ין הכשר
וליו מים,
(ו) ולמדנו
כן יש בו
כל הנאכל
זה מחזיק
נאין טמאה
מלשוננו זה
ובכל שהוא,
וכל הא אינו
או בנת אחת
עכ"ל האוכל
אכל פירושו
ל עצמו, לזה

לָכֶם: לוֹ אַךְ מַעֲיֵן וּבֹר מְקוֹהֵימִים
 יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: לוֹ וְכִי
 יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כַּלְזָרַע זָרוּעַ אִשָּׁר
 יִזְרַע טָהוֹר הוּא: לח וְכִי יִתְּנִימִים עַל־

לו בָּרַם מַעֲיֵן וְנוֹב בֵּית פְּנִיּוֹת
 מִיָּא יְהִי דְכִי וְדִיקְרַב בְּנִבְלָתָהוֹן
 יְהִי מִסָּאב: לו וְאָרִי יִפֹּל
 מִנִּבְלָתָהוֹן עַל פֶּל פֶּל פֶּר זָרַע זָרוּעַ
 דִּי יִזְרַע דְכִי הוּא: לח וְאָרִי

לקט בהיר

רש"י

שפיתם ב' קדירות: (עב) ואפילו אין במים מ' טאה אלא
 שהם בקרקע ולא בכלי ונפל לתוכן כוית נבלה לא נטמאו ופי'
 יהיה טהור יהיה נשאר טהור בכל אופן, כלומר אין מקבלין
 טומאה, וכן משמטין רו"ל במשנה בלשון זה על דבר שאינו
 מקבל טומאה "טהור", ודרוש זה לא שייך רק לר' יהודה
 ור' יוסי שסוברים משקה מקבל טומאה מן התורה, אבל לר'
 אליעזר שום משקה אין טמא מן התורה ולא שייך א"כ דרוש
 זה, ובהכרח לומר דרוש הב' (רא"ם): (עג) פי' אפילו
 לר' יודא ור' יוסי יש ללמוד ב' דברים מפסוק זה, שדרוש
 הא' דחוק הוא כמו שאמרנו שהיל"ל לא יטמא, ובפרט מיבת
 "יהיה" אין לו שחר לפי", שהמכוון שנשאר טהור ולא
 שיהיה טהור, לזה בהכרח לדרוש שאדם או כלים טמאים
 שיבואו בתוכו יהיה טהור מטומאתו, ודרך זה לבדו ג"כ אינו
 די, שמה ענינו לכאן, המדובר כאן מכלי חרס ואוכל ומשקה
 ותנור שהם טהורים ונטמאו בנבלה הנזכר למעלה, אבל אדם
 וכלים טמאים מאן דבר שמייה, ובפרט אומרו מיבת "אך" אין לו
 שהיל"ל במעיין ובמקוה, לזה נריך לדרוש לר' יודא ור' יוסי ב' דרושים
 נאמר כל הנוגע בהם צמותם יטמא, גם אין זה מקומו, ודאי שמחזור
 שהטובל ושרץ בידו לא עלתה לו טבילה, לפי שהיתה סברה מכה ק"ז
 אחר ראה רבינו, אלא שהיה סברה ללמוד מקוה מים מקרקע, שהקרקע
 מטמא טמאים שטובלים בתוכו, א"כ יש סברה כמו שהמחזור לקרקע
 מניחתו, כמו כן מקוה יל על האדם שנתכוו הגם שהשרץ בידו, לזה
 של ת"כ נכון מאוד, משא"כ ק"ו של רש"י יש להשיב עליו, שמה שמטמא
 הטומאה, גם עבר עליו יום אחד או שבעה ימים, והיאך נלמד ממנו
 קושיא, שרבינו רש"י הרודף והטורח לפרש פשטא דקרא הוליא ק"ז
 יהיה טהור אעפ"כ ונגע בנבלתם יטמא, והגן (בר"א): (עה) מיבת זרע
 סמוכה ונקשרת עם מיבה שלאחריה, כמו תורה - תורת משה, ולא
 כאן לתרץ ולפרש שהכתוב אומר זרע זרע והם כל אחד שם דבר, ולמה
 הוא שם כולל לכל מין זרע בין דבר אוכל בין לאו, והוא נקשר ונסמך
 שם דבר על זרע העומד לזרוע, ומה שאמר רש"י זרע שם דבר הוא
 דרכו של רש"י לקרות את שם דבר הנסמך "דבוק" ואינו קורא אותו
 ומין זרע שהוא זרעונים, וגם בא למעט דברים הנקראים זרע ואינם
 זרע פ"י העומד לזרוע: (עו) פי' מדאמר בפסוק הסמוך שאם באו
 זה מיירי שנגע בו הנבלה בלי ביאת מים קודם, והנה מה שכבר
 למדנו דבר זה לעיל בפסוק ל"ד אין קושיא, ב' תשובות

אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי (ח"ס): (לו) אך
 מעיין ובור מקוה מים. המחזרים לקרקע"י אין
 מקבלין טומאה, ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור.
 הטובל בהם מטומאתו (ח"ס): ונגוע בנבלתם
 יטמא. אפילו הוא בתוך מעיין ובור"י ונגוע
 בנבלתם* יטמא (ח"ס), שלא תאמר ק"ו אם מטמא
 את הטמאים מטומאתם ק"ו שילול את הטמא*
 מליטמא, לכך נאמר ונגוע בנבלתם יטמא: (לז) זרע
 זרוע. זרועה* של מיני זרעונים"י, זרוע שם דבר
 הוא, כמו (מטל ח' י"ב) ויתנו לנו מן הזרעים: טהור
 הוא. למדך הכתוב"י שלא הוכשר ונתקן לקרות
 אוכל* לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים (ח"כ - חולין
 ל"א): (לא) וכי יותן מים על זרע. לאחר שנתלש,
 שאם תאמר יש הכשר במחזור, אין לך זרע שלא
 שינוי טסחאות * בטומאה - בטומאתם. * הטמאים. * זרע. * להיות אוכל לקבל
 טומאה עד שיבא זרע"י.

יתנהבון מ
 מנבלתהון
 קבון: טו ו
 היא קבון
 יהי מסאב
 מנבלתה

הוכשר (ח"כ)
 משקין"י, ו
 לתוכן, הכל
 עליו. אף כ
 אלא להיות
 טומאה פ
 (לט) בנב
 שינוי טסחאות *
 פסוקים הללו
 חרס אין צריך
 שנגע בהם שו
 שאם אמה או
 להעמיס זאת
 ופסוק הקודם
 הוכשר, ומה
 זאת אפשר לת
 השדות במים
 יבא עליו מים
 המחזור, משא
 טהור רק באו
 שידענו מן הכ
 וההכרח לכלול
 (ח"כ), ולפי"
 מקום לאסור
 דרשתו וכולן
 דוקא: (עט)
 עליהם (על הז
 בתוכו קלצ ומו

מ. ודאון
 לנוגע ולנושג
 הכתוב כפש

שמשא יעור
זר מתקן יחי
א ותפוק תמן
תחי קף על
לברא ותחפר
ית מפקתך:
ניתה מהקבא
ותך ולממסר
נדמך ותחי
לא יתסו בק
זוב מימרה
קף תמסר
זונה רישתוב

אונקלוס

קוּתָהּ מְקוֹת רְבוּנָהּ: יי עמָהּ יתב
בִּינָהּ בְּאַתְרָא דִּי יתְרַעֵי בְּחֵדָא
מִן קְרוּיָהּ בְּדִי־טַב לָהּ לָא תוֹנְנָה:
יח לָא תְּחִי אֶתְתָּא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְגַבְרָ עֵבֶר וְלָא יִסְבּ נְבָרָא מִבְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶתְתָּא אָמַר: יט לָא תֵּעַל
אֲנִי וְנִיתָא וְחִלְפִין בְּלָבָא קְבִית
מִקְרָשָׁא דִּי אֶלְהֵי קְבֵלָהּ נְבָרָא
אַרִי מְרַחֵק קְדָם יי אֶלְהֵי אֵף
תְּרוּיְהוּן: כ לָא תְּרַבֵּי לְאַחוּד
רְבִית פִּסְפָּה רְבִית עֵבֶר רְבִית

דברים כג תצא רעד

אֲדַנְיוּ: יי עִמָּךְ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּטוֹב לוֹ
לֹא תוֹנְנֵנוּ: ס יי לֹא־תִהְיֶה קְדֻשָּׁה
מִבְּנֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה קְדֻשׁ מִבְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: יט לֹא־תָבִיא אֶתְנִן זוֹנָה
וּמַחֲוִיר פְּלֶבֶת בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־
נָדָר כִּי תוֹעֵבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם־
שְׁנֵיהֶם: סז לֹא־תִשְׁיֶה לְאַחֶיךָ נִשְׁךְ -
בְּסֶפֶךְ נִשְׁךְ אֲכָל נִשְׁךְ פֶּלֶדֶבֶר אֲשֶׁר

רש"י

ישראל שברה מחולכה לארץ (לארץ ישראל) (גיטין מ"ה):
(יח) לא תהיה קדושה. מופקרת^(יח) מקודשת
ומזומנת לזנות (ת"כ י"ט כ"ט): ולא יהיה קדש. מזומן
למשכב זכרי^(כט) (סנה' י"ד), ואונקלוס תרגם לא תהא
אתתא מצנת ישראל לגבר עבד^(ל), שאף זו מופקרת
לבעילה זנות היא מאחר שאין קידושין תופסין לו זה
שהרי הוקשו לחמור^(ל) שנאמר (ברא' כ"ג ה') שבו לכם
פה עם החמור, עם הדומה לחמור (קידושין ס"ח.), ולא
יסב גברא* מצני ישראל אתתא* שאף הוא
נעשה קדש על ידה^(ל) שכל בעילותיו בעילות* זנות
שאר קידושין תופסין (לו) זה (פסחים פ"ה):
(יט) אתנן זונה. נתן לה עלה באתונה* (ל) פסול
להקרב (ספרי - תמורה כ"ט): ומוחיר בלב. החליף שה
בכלל (סס - סז): גם שניהם. לרבות שנוייהם^(ל) כגון
חטים ועשאן סלת (תמורה ל'): (כ) לא תשיך. אזכרה
ללוה^(ל) שלא יתן רבית ללוה, ואחר כך* אזכרה

לקט בהיר

מקרא: (כח) זה ענינו, כלומר נשמעת לכל מי שהוא, ופי'
המבינה כבר פירשנו כמה פעמים שאין קודש אומר דוקא
קודש לה' אלא כל שהוא מיוחד ומזומן לדבר מה נקרא כן
כגון הרי את מקודשת לי, וכאן לפי ענינו פשוט שפירושו
מזומנת לזנות, ועיין בראש ל"ב: (כט) אין פירושו שהוא
מורגל במשכב זכר שהוא הבעול, שהרי קדש פירושו מיוחד
ומזומן וכמו שנזכר לעיל בראש הקודם ואין מיוחד ומזומן
שיך רק בבעול שהוא מוכן לזה בכל עת, משא"כ הבעול אינו
עושה רק בשעת תאוותו ואין זה מיוחד (ג"א), ועיין בראש
ל"ב: (ל) ר"ל האונקלוס ז"ל הוסיף לפרש פשטא דקרא
כשנת ישראל נישאת לעבד כנעני האסור לה הגם שאין זו
מופקרת שהרי אינה נשמעת רק לבעלה זה אחד ומיוחד
אעפ"כ נכנס בכלל קדשה שהרי מיוחדת ומזומנת לבעילת
זנות הגם שהבעול אחד הוא (ג"א), ועיין בראש
ל"ב: (לא) פי' עבדים כנעניים הוקשו לחמור שאליעזר
עבד אברהם כנעני היה: (לב) פי' הגם שאמרנו לעיל
(אות כ"ט) שאין מיוחד ומזומן ומוקדש שיך רק בבעול ולא

בבעול דעת האונקלוס ורצינו הסכים (לא כן דעת הרמב"ם) שזה שאני שמאחר שזו אשתו א"כ הוא מיוחד לה ומזומן לה
לבעילת זנות - וכל מה שאמרנו עד עתה צענין זה הוא רק לפרש פשטא דקרא כדרכו של רבינו והאונקלוס, אבל להלכה כבר
ידענו שהבעול פנויה אפילו בדרך עראי בחדרי חדרים עוברים שניהם בלאו זה, וכן עבד כנעני בישראלית או ישראל בשפחה
כנענית, ובמשכב זכר שניהם בסקילה אפילו בפעם ראשונה, והכחוש שדבר בדרך זה משום שכן הוא הרגיל והנהוג שמי
שעושה רח"ל בתועבה זו נעשה מזומן ומיוחד ודיכר הכתוב בהוה (רא"ם), ורצינו במי כתב שלא זו לא יהיה קדש אזכרה
לז"ד: (לג) פי' בשכרה, כמו תמר שאמרה (ברא' ל"ח ט"ז) מה נתן לי וגו', ויש גורסין במתנה, והיינו הק', כי אתנן ג"כ
מלשון נתן הוא: (לד) פי' חוץ ממה שתינת גם ריבוי הוא כולו מיוחד, ודורש שניהם כמו שנוייהם, שאם שניה את האתנן
או המחיר ממה שהיה אעפ"כ בתועבות קיימי ואסורים למזבח, וזו דעת בית שמאי, אבל בית הלל סברי הן ולא שנוייהם,
ובגמ' שם הא כתיב גם גם לז"ה קשיא (רא"ם): (לה) מדכתיב תשיך צפת"ח פירושו שאתה הלוה לא תעשה שיהיה

(ואחר^(כ)) כמו
למחנה. חוץ
כלי השמיש:
(ו) ולא יראה
(ז) לא תסגיר
עבד כנעני של
ול בין בישוב ובין
בזאתא במדרש,
הכחוש העיד (א')
ליו ממש, כלומר
(ב"ב: (כה)
ור היו"ד שקשה
זה מיירי: (כו)
לא תמסר עבד
ועל פי זה נכנסו
חוץ מכלל שיש
י' ממנו שברצונו
, והוסיף בספרי
אעפ"כ תקבלנו,
ן לך אדונו ממון
מה שהציר רצינו
את לח"ל, ופסקו
היות פשוטו של

ישׁה: כא לנְכַרִי תִשִׁיךְ וּלְאַחִיךָ לֹא
 תִשִׁיךְ לְמַעַן יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּכֹל מִשְׁלַח יָדְךָ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
 אָתָּה בָּא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: כב כִּי־תֵדֵר
 נָדָר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ
 כִּי־דָרַשׁ יְדָרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעַמְּךָ
 וְהָיָה בְּךָ חֶטָּא: כג וְכִי תִחְדַּל לְנָדָר

כָּל מַדְעָם דְּמִתְרַבֵּי: כא לְכַר
 עִמְמִין תְּרַבֵּי וְלְאַחִיךָ לֹא תְרַבֵּי
 בְּדִיךָ דִּיבְרַכְנָךְ יי אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל
 אוֹשְׁמוֹת יָדְךָ עַל אֲרֻעָא דִּי אָתָּה
 עָלִיךָ לְתַמְן לְמִירְתָּהּ: כב אַרִי תֵדֵר
 נָדָר קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר
 לְשִׁלְמוֹתָהּ אַרִי מִתְבַּע יתְבַּעְנָה יי
 אֱלֹהֶיךָ מִנְּךָ וְיֵהִי בְּךָ חוֹבָא: כג וְאַרִי
 תִתְמַנַּע לְמִנְדָר לֹא יְהִי בְךָ

לקט בהיר

רש"י

למלוכה (י) (ויק' כ"ב ל"ג) את כספך לא תתן לו בנשך
 (ספרי - ב"מ ע"ב): (כא) לנכרי תשיך. ולא לאחיך (י)
 לאו הבא מכלל עשה עשה, לעבור עליו בשני לאוין (י)
 ועשה (ספרי - ב"מ ע"ג): (כב) לא תאחר לשלמו. *
 שלשה רגלים (ט), ולמדו רבותינו מן המקרא (הזה)
 שינוי נוסחאות * אין איחור לנדר פחות מן רגלים.

המלוה נושך ממך, שאם הוא אזהרה לנושך עצמו היל"ל לא
 קשיך (רא"ם): (לו) לאו דוקא אח"כ שהרי פרשת בהר
 קודם לזה הוא, אלא כלומר תוך מזה, ויש שאינם גורסים
 אומר, ויש בפי' בהר יש עשה לאוין למלוה ורבינו חד מנייהו
 נקיט: (לז) ר"ל אינו מזהה ליקח וליתן נשך לגוי, אלא
 לומר דוקא לנכרי: (לח) פי' ב' לאוין הכתובים כאן בנשך
 לא תשיך לאחיך, וחוזר לומר ולאחיך לא תשיך, אבל עובר גם
 על לפני עור: (טל) פי' אם עבר עליו משעת נדרו ג' רגלים
 עובר בלאו זה, ולמדו מסוף פ' ראה שאמר שלש פעמים וגו',
 ולא המלות וגו', הלא מנייהו קא סליק ולמה למהדר
 ולמתשביניהו אלא ודאי הכי קאמר כשיראו כל זכורך לפני
 שלש פעמים אלו חג המלות וגו' אז לא יראה ריקס אלא תשלם

אור החיים

האחרונים (יו"ד סי' קנ"ג) שאפילו לגוי אסור
 להחמיד בזה משום שמא יבא ליתנו גם לישראל,
 והוא אומרו לנכרי תשיך ותנאי הוא הדבר שלא
 תעשה באופן שינא מזה קלקול שתשיך לאחיך:
כב. ודויה בך חטא וגו'. (י"ג) פירוש על דרך
 אומרם ז"ל (שבת ל"ב): בעון נדרים
 מהיום אשמו ובניו של אדם ע"כ, והוא אומרו והיה
 בך חטא לשון חסרון שעל ידי איחור הנדר יחסר
 ממנו אשמו שהיה כגופו או זרעו שהוא גם כן חלק
 ממנו, ואומרו וכי תחדל לנדור לא יהיה בך
 חטא (י"ג), יתבאר גם כן על דרך אומרם ז"ל (גיטין

עצירה ציום מציאין לידי קרי לילה, ונתכוון הכתוב
 בסמיכות זה לומר שעל כיוצא בזה יא' במאמר
 ונשמרת מכל וגו' (י"ג):
כא. לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך. קשה למה
 כפל לומר ולאחיך לא תשיך לא תשיך אחר
 שזהו בסמוך לא תשיך לאחיך וגו', ורבותינו ז"ל
 אמרו (ב"מ ע"ב): לעבור עליו צ' לאוין, ואולי
 שנתכוון לומר שהגם שהנשיכה היא לגוי אם הדבר
 על ידי ישראל (י"ג) אסור כל עוד שישראל אינו מכיר
 בגוי בעד הלוואתו או אם אין בידו משכון הגוי, וכך
 הוא הדין (יו"ד קס"ח), עוד ירמוז למה שחלקו

אור בהיר

קרי) ויהיה פירוש דבר ההורוי יום המציאים לרע, וידוע שדבר זה רחמנא ללן מקרי רע. **קיא** פירוש נכרי ששלח את ראובן
 להלות עבורו משמעון בריבית הגם שהריבית שלקה שמעון מקורו מהנכרי אסור לקחת אותו מראובן רק אם שמעון מכיר וידוע הנכרי
 והלוואתו, ופי' ולאחיך ע"י אחיך גם לנכרי לא תשיך. **קיב** פשיטא שחטא הלא עבר על לאו דלא תאחר. ועיין בגמ' ר"ה ו'
 ובנוספת ס' ד"ה א"כ שבאופן זה שרק איחר הנדר, ומשלמו לאחר זמן, לא יהיה חטא באשמו, אבל עכ"פ מוכרחים אנו לומר
 שהמדורשים חלוקים, עיין ויק"ר ל"ו מי שנדר "ומשהה" נדרו קובר וכו', ובתנחומא וישלח כיון שלא הרגיש וכו' וממת רחל, וכן בזה"ק
 וישלח קע"ד. **קיג** פשיטא וכי סלקא דעתך שחייב לנדור נדרים.

חובא: כד אפני
 ותעבר כמא!
 אלקה נדבת
 (ר"ס ד':) (כד) מ
 ליתן עשכ"ם
 שינוי נוסחאות * אחר.
 כי הלא תשמור לא
 מה דאיתא בר"ה
 חלעלי, חלל חייבת
 ובאת שמה והבאת

ז. אם רואה ל
 נדקה, ועוד ל
 חסר (י"ג), והנה
 להוילאו ולזה ה
 נדר לכה שזכה י
 לזה בא דבר
 הנדר, והיולא
 המתחייב, ואמ
 שיכיה החסרון
 וכי תחדל לנדור
 הנדקה זה יסוג
 יהיה חטא,
כד. ואומר

מפיק עד שחוי
 תדור ותקיים
 ועשית כאשר נו

קיד) פירוש הרוני
 יכריחנו, ועשה זא
 וגו'. **קיד** פי'
 פירוש אל תחשוב על
 תשמור הוא רק פשו
 לעורה. **קכ** ה

וּמִבְקָשֵׁי יְהוָה יִבְיֶנוּ כָּל: וּמִזִּבְחֵי הַחֵלֶב
 בְּתַמּוֹ מַעֲקֵשׁ דְרָכִים וְהוּא עֵשִׂיר: וְנוֹצֵר
 תּוֹרָה בֶּן מִכּוֹן וְרַעַה זֹלְלִים יִכְלִים אָבִיו:
 ← דַּחַמְרָבָה הוֹנוּ בְּנִשְׁךְ וּבִתְרֵבִית קָרִי: וְתִרְבִּית
 לְחֹנֶן דְּלִים יִקְבְּצֵנוּ: ט מִסִּיר אֲזֵנוּ מִשְׁמַע
 תּוֹרָה גַם־תִּפְלְתוּ תוֹעֵבָה: י מִשְׁגָּה יִשְׂרָיִם |

וּדְבָעֵי מִן קָדָם יי
 מִתְבַּיֵּינן כּוֹלְהוֹן טְבָחָא:
 וּמִבּ מִסְפִּינָא דְמִתְלַד
 בְּתַמִּימִיתִיה מִן הוּא
 דְמַעֲקֵמֵן אֲרַחְתִּיה וְהוּא
 עֵתִיר: וְדַנְמַר אֲוִרִיתָא
 בְּרָא הוּא דְמִתְבַּיֵּן
 וְדַמְחַפֵּר לְזִלְיִ מִחֲמִין
 אָבִיו: חֲדַמְסִינָע מִזִּלְיָה

בְּנִבְחָתָא וּבְרִפְיָתָא לְמִן דְמַרְחַם עַל מִסְפְּנֵי מִבְּנִשְׁיָה: ט דְמַסְפִּיר אֲוִרְגִיָּה דְלֵא נְשַׁמְע
 אֲוִרִיתָא אִף צְלוֹתִיה מְרַחֵקָא הִיא: י דְמִשְׁנֵי תִרְיָצִי בְּאַרְחָא בִישְׁתָּא בְּגַמוֹצָא הוּא נְפַל

רש"י

יבינו משפט. אינם משימים לנ לפורעניות
 העמידה שימצונו זה וישונו מדרכס וינללו. משפט,
 יוסטי"א זלע"ו: ומבקשי ה' יבינו כל. טוזה
 ורעה. כך פירש רבי תנחומא על דור המבול:
 (ו) טוב רש וגו'. אף עני שזמורה והולך צמונו

צמעשים טובים: (ז) ורועה זוללים. מחנך לו זוללים,
 והוא לשון רעים: (ח) מרבה הונו בנשך
 ותרבות לחונן דלים. הרעות שומעין עליו שהוה
 מתעשר בלא משפט, ונוטלין ממנו וזונון צו גשרים
 ומתקנין צו הדרכים, וזהו מניח דלים. כך דרשו

מצודת דוד

עליהם משפט פורעניות לא יבינו שבגמול באה, כי
 חושבים הכל למקרה: יבינו כל. כל דבר הבאה מן
 השמים יבינו למה באה ועל מה באה, ואינם תולים
 שום דבר במקרה: (ו) הולך בתומו. שאינו מרמה בפיו
 לאסוף הון והרי הוא בעניו: מעקש. ממי שמעקש
 דרכיו לרמות את הבריות להרבות הון והרי הוא עשיר: (ז) נוצר. השומר את התורה יאמרו עליו שהוא בנו של
 איש מבין. ובעבור הכינה הזהיר את בנו לשמור התורה אם כן מכבד את אביו במעשיו, אבל המחבר עצמו
 לזוללים לרדוף אחר התאוה ויעזוב בזה את התורה, הנה בזה יכלים את אביו, כי יאמרו הבריות אביו היה
 סכל ולא למדו מעולם דעת התורה: (ח) מרבה הונו. המרבה הונו בנשך ותרבות הנה לא לעצמו יקבץ ההון, כי
 המקום יקח ממנו ויתנונו למי שחונן את הדלים: (ט) מסיר וגו'. על כי אינו מחשיב את דברי הזולת ולכן
 ישולם מדה במדה, כי המקום ברוך הוא מתעב תפלתו ואינו מחשיבה ולא לרצון תהיה: (י) משגה. המכשיל את

מצודת ציון

ז ורועה. ענין חיבור וריעות: זוללים. מרכים באכילה:
 ח הונו. מלשון הון ועושר: בנשך ותרבות. נשך בכסף
 ותרבות באוכל. וכן נאמר את כסף וגו' בנשך ובמרבית
 וגו' אכלך (ויקרא כה ט): לחונן. מלשון חנינה ומחנה:
 י משגה. מלשון שגגה:

אבן עזרא

ומבקשי ה'. בבית תפלתו, אז יבוקש המשפט מפיהו
 על ידי נביא, הם יבינו כל דבר טוב: (ו) בתומו.
 בדרך תומו: (ז) ורועה. מן רעה המלך: זוללים.

מדרשי חז"ל

(ו) טוב רש הולך בתומו וגו'. זה יעקב, שנאמר: ויעקב
 איש תם. מעקש דרכים והוא עשיר, זה עשיו הרשע, כלו
 כאדרת שער. (שם).
 ח לחונן דלים יקבצנו. אמר רב: כגון שבור מלכא. אמר
 רב נחמן בר יצחק: אמר לי הונא, אפילו ריבית דנכרי
 יתור מכדי חייו, נקרא מרבה הונו בנשך ובתרבות. כיצד,
 היה ישראל מבקש ללוות ממנו, ונכרי מבקש ללוות ממנו. אמר
 מוטב שאני מלווה למי שאטול ריבית ממנו, והלווה לנכרי,

ושלמי ותמימי גרתו
 טבכתא: יא נכרא עתירו
 חפים הוא בעינו
 ומספנא סוכלתנא בסו
 ליה: יב פד יחרו
 צדיקיא סגינא שבהורי
 ובקומא דרשיעי מכצ
 פר נשא: יג דמכסו
 חובוי לא נצלה ודמוד

רבי תנחומא: (י) בשחותו.
 שהתלמיד חוקר ועל ידו ה

מצודת

בשחותו. מלשון שחת ובור,
 (יב) בעלזין. ענין שמחה. כמו ח
 גדולה. כמו על ארץ רבה (מסלי
 ורדשו

הוא מבין יחזור בדברי. הח
 הצדיקים על כי גדלה הצלחו
 ומעשקות. אבל בעת יקומו ו
 (יג) מכסה. המכסה פשעיו ל

מדרכם אולי יכשלו בדרך
 ללכדם הוא יפול: ינחלו ט
 (יא) ודל מבין. יוכל לחק

(י) ותמימים ינחלו טוב. הלו
 הלכה אחת, או פסוק אחד,
 אות אחת, צריך לנהוג בו כבו
 שנאמר: כבוד חכמים ינחלו, ו
 ואין טוב אלא תורה, שנאמר:
 תורתני אל תעובבו.

משגה ישרים בדרך רע.
 הדורות כשורות, ורחל באה עב
 כנות, ובדבריו נהגו בעריות. וכ
 שנתן בה נפל, בשחוחו ו

(א) חכם בעיניו וגו'. "חכם ב
 "ודל מבין יחקרנו" זה מרדכי
 בעיניו איש עשיר" זה פרעה. יו
 דבר אחר: "איש עשיר" זה עשו
 כי קטון יעקב ודי

(ג) מכסה פשעיו לא יצליח.
 כתיב: אשרי נשוי פשע כו
 פשעיו לא יצליח. לא קשיא, הא

זורי וזהב יודיה דעה קיז הלבות מאכלי עובדי כוכבים

קיז אסור לעשות בו מחורה... ידוע שהם יבוא ללחול מהם יאלו מחור ועל מהם מחור

קיז שלא לעשות מחורה מדבר אסור

ובו פטיוף אחד :

א (א) כל דבר שאמור (ב) מן החורה (ג) אף על פי שמחור בהנהגת א דאם הוא דבר המיוחד (ה) למאכל (ז) אסור לעשות (ח) בו מחורה

קיז א אם הוא דבר המיוחד למאכל בו... ונמלס דסחמון למלחה ויכיל ביבא כבס האוספות דכף פי

פרי חדש

פרי חדש מין חלב המכירין לדין דזה... העטם משום חמל ועבדי חששם פני קשקש ויכיל

מטוה והנתון

מטוה והנתון (ספן קיז שפיל עוף א')... אב חמה דבר המיוחד למאכל אסור לישבת בו

מכור לחמנים עסק יבמרו מה יכיה אסור ומה יהיה עומד דוגמת... לנדר חסיד המלחה רחוק הכומר כפ" ב' ויתקנה ופ"ד דנו חמנים

ביאור הג"א

ביאור הג"א (א) כד" ב' יורשתי כי שדיעתי כי שישמורי דבר הרה אסור לעשות בו

הדומה

הדומה (ב) למאכל... למסוקו סוסיס וממורים וממלס דסחמון למלחה :

מחורה (ג) מחורה... העטם שמה יבוא לחלול מן ריון עוקף שעבר ועסק מחורה כדב"י ופ"ד כ"ח

יד אפרים

יד אפרים (א) אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה

קיז אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

חידושי בית מאיר

חידושי בית מאיר (ספן קיז בכו" סוף א')... ידוע שהם יבוא ללחול מהם יאלו מחור ועל מהם מחור

אם אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

די אברהם

די אברהם (א) אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

גבר לצדיק

גבר לצדיק (ספן קיז בכו" סוף א')... אסור לעשות מחורה מדבר אסור אסור לישבת בו מחורה

מטוה והנתון

מטוה והנתון (ספן קיז שפיל עוף א')... אב חמה דבר המיוחד למאכל אסור לישבת בו

פרי חדש

פרי חדש מין חלב המכירין לדין דזה... העטם משום חמל ועבדי חששם פני קשקש ויכיל

חידושי בית מאיר

חידושי בית מאיר (ספן קיז בכו" סוף א')... ידוע שהם יבוא ללחול מהם יאלו מחור ועל מהם מחור

אם אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

די אברהם

די אברהם (א) אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

אם אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

גבר לצדיק

גבר לצדיק (ספן קיז בכו" סוף א')... אסור לעשות מחורה מדבר אסור אסור לישבת בו מחורה

ה שאלו ויתקנו ויתמנה... אין בו סכנה ללא פס

אם אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

אם אסור לעשות מחורה מדבר אסור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

ידוע שהם יבוא ללחול מהם יאלו מחור ועל מהם מחור... אסור לישבת בו מחורה אסור לישבת בו מחורה

סימן קמב

שאלה

76

ילמדנו רבינו אם שפיר עבדי קצת מיושבי כפרים שמיבשים חלבים ובשר אזוריים של בהמות בלתי מנוקרים ובשר בהמות טריפות שנודמן להם בביתם ומוכרים אותן אחת לאחת, ונותרים טעם מפני שאי אפשר להם למכור כל אלה תיכף כשיזדמן לו בביתו אם לא על ידי היוק שיצטרך לזלזל בדמיהם מאד, היש היתר לדבר זה או נצרך למחות בידו.

תשובה

תנן במסכת שביעית גבי פירות שביעית פרק ז' משנה ג' ולא יצבע בשכר שאין עושין סחורה בפירות שביעית פירש הר"ש שנאמר לאכלה ולא לסחורה, ולא בבכורות ולא בתרומות פירש הר"ש דלמא אתי בה לידי תקלה ומדאורייתא שרי, ולא בנבילות ובטרפות שקצים ורמשים פירש הר"ש דבירושלמי [שביעית שם הלכה א] טמאים הם ומה תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה, והרי חמור והרי גמל למלאכתו הוא עומד. *ובמסכת פסחים דף כ"ג [ע"א] משמע דממלת 'יהיו' נפקא איסור המכירה דהיינו הסחורה וממה שנאמר 'לכם' ילפינן דבנודמנו לו מותר למכרם כבמשנה בפרק הנ"ל, ונקט שם שרצים כאשר באמת לא מצינו לשון יהיו רק בשרצים, ובטמאים נפקא ליה ממה דכתיב בכל חד טמא הוא לכם וחזר לכתוב טמאים הם לכם.

והגה הרב בתוי"ט שם הקשה על מה שכתב שם הרע"ב ולא אסרו לעשות סחורה רק

בדבר העומד לאכילה דמשמע דמדרבנן הוא, ממה דבמסכת פסחים הנ"ל נפקא ליה מקרא, ושכן כתבו התוספות בבבא קמא נפב: ד"ה לא יגדל] על לא יגדל אדם חזירים ושכן כתב הרא"ש [שם פרק ז סימן יג], ותירץ התוי"ט דאע"פ שיש לימוד מן התורה מאחר שיש לימוד היתר ולימוד איסור מסרה התורה הדבר לחכמים באיזה דרך אסור ובאיזה מותר, והוא דוגמא לאיסור מלאכה בחולו של מועד [הגיה יח]. וכו' יע"ש. וכדבריו אלה ממש כתב בט"ז ביו"ד ריש סימן קי"ז [ס"ק א] שגם כן תמה על מה שכתב הרשב"א על איסור סחורה בנבילות וטריפות שמא יבא לאכול מהם דמשמע שהוא רק גזירות רז"ל, ומתוך ממש כמו שכתב התוי"ט דהוי כמו מלאכות חולו של מועד שהדבר מסור לחכמים. *רק שמה שהקשה [הט"ז] מדברי התוספות דסוכה דף ל"ט [ע"א] ד"ה וליתבי וכו' וניחא ליה על פי הקדמה במונח קיים לו דכל שהחירה תורה בפירוש אי אפשר לומר בו כלל שחכמים יאסרוהו משום גזירה בעולם, והא ודאי ליתא, *דגדולה מזו אפילו מה שהוא לדעת קצת מצוה מן התורה מצינו שאסרו חכמים משום גזירה, והוא לנכרי תשיך שחז"ל אסרוהו שמא ילמד ממעשיו [עיין תוספות פרק הריבית [בבא מציעא] סוף דף ע' [ע"ב ד"ה תשיך]. ובכתובות דף ל"ד ע"א למאן דאמר מעשה שבת דרבנן וכוותיה קיימא לן אע"פ דכתבה תורה כי קודש היא ואין מעשיה קדש]. [ועוד גדולה מזו דקרא אמר על עץ שלש שנים יהיו לכם ערלים ובשנה הרביעית וגו', ובגמרא ריש פרק כיצד מברכין [ברכות לה]. אית תנא דתני כרם רבעי עיין תוי"ט

* ובמסכת פסחים דף כ"ג [ע"א] משמע דממלת 'יהיו' נפקא איסור המכירה וכו' ונקט שם שרצים כאשר באמת לא מצינו לשון יהיו רק בשרצים. עיין שו"ת אגרות משה יו"ד חלק ב סימן לו ד"ה ובמה וכו'. * רק שמה שהקשה [הט"ז] מדברי התוספות דסוכה דף ל"ט [ע"א] ד"ה וליתבי וכו' והא ודאי ליתא וכו' ובגמרא ריש פרק כיצד מברכין [ברכות לה]. אית תנא דתני כרם רבעי וכו'. עיין שו"ת חתם סופר יו"ד סימן קט שתמה על דברי רבינו ע"ש. * דגדולה מזו אפילו מה שהוא לדעת קצת מצוה מן התורה מצינו שאסרו חכמים משום גזירה, והוא לנכרי תשיך שחז"ל אסרוהו שמא ילמד ממעשיו. עיין שו"ת אגרות משה או"ח חלק א סימן קלד ד"ה וקושית החות יאיר וכו' שתמה על דברי רבינו ע"ש.

ש"ת חות יאיר הנבואר
חלק ב
הרב"ה א יאיר חיים רבין זצ"ל

פאה פ"ו מ"ו, אע"פ דבערלה לכולי עלמא אין חילוק ולהוא מאן דאמר גם מדרבנן שרי, וכן זכר רבי ברוב משניות כרם רבעי. ולא דמי לדין מעשר דסבירא להו לרוב פוסקים דאינו מן התורה רק בדגן ותירוש, דמכל מקום מדרבנן נוהג בכולם. ועדיין צ"ע דטקמי דגורו רבנן איך פשרו מה שחיבה התורה שנאמר כל תבואת ורעך, ויותר היה נראה לפטור גפן וזית, ואיך סמכו על גזירתם. ודברי התוספות [סוכה סם] באמת תמוהין מאד לא לבד מצד קושית רבינו הט"ו, רק דאין ענין מה שאמרה תורה או מכור לנכרי שום קושיא, משני פנים. האחד, * מצד שנאמר בנבילה דאין לו עיקר מן התורה כלל דקראי בבהמות טמאים ובשרצים נאמרו שלא היה להם שעת הכושר, לכן ודאי אינו רק גזירות חכמים, ואם תמצוי לומר דגם כן איסורו מן התורה היינו לעשות בו סחורה, ומה ענין או מכור לנכרי דמיידי בשידומן לו נבילה בביתו, וגם בטמאים נודמנו לו מותרים ממה שנאמר 'לכם'. והר"ש במסכת שביעית שם מיייתי גם כן דברי התוספות אבל בסגנון אחר, ושניהם צריכים נגר להולמן יע"ש.

ואף כי אין דברי גדולים הנ"ל [התוי"ט והט"ו] מוכרחין במה שכתבו שאחר שכתבה התורה רמז היתר ורמז איסור הדבר מסור לחכמים, דמצינו ככהאי גוונא ר"י יוחנן הסנדלר בכתובות דף ל"ד ע"א ובכמה דוכתי גבי מבשל בשבת דיליף ממה שנאמר כי קודש מה קודש אסור וכו' יכול אפילו בהנאה תלמוד לומר לכם יכול אפילו בשוגג תלמוד לומר מחלליה, ומכל מקום סבירא ליה מעשה שבת במזיד אסור מן התורה באכילה ואין ראייה מלשונות היתר ואיסור לומר שהוא רק מדרבנן שהתורה מסרו לחכמים, ושאינו חולו של מועד שאי אפשר לתורה לבאר כל מלאכות ומה נקרא דבר אבוד וכהאי גוונא, משא"כ מעשה שבת רמזה תורה

וקבלו חכמים ביאור הדבר כמו שקבלו פירוש כל התורה ומזה אין ראייה שהוא רק מדרבנן. וכיצא בזה ממש יש לומר גבי איסור התעסקות בשרצים ובהמות טמאות, דממה שנאמר לא יאכל היה משמע איסור הנאה לגמרי ואתא קרא דלכם להתירן בהנאה, ומעתה יש היתר גם לעשות בהם סחורה תלמוד לומר יהיו לאסור זה. ומעתה מפני ילפותא דהיתר וילפותא דאיסור קבלו רז"ל דטעם הכתוב האסרה לסחורה מפני חשש תקלה, והיינו שכתב הרשב"א [הוכח בט"ו סם] טעם זה, וגם מה שכתב הרע"ב [שביעית סם] 'ואסרוהו זה כוונתו שחז"ל גילו ואמרו שזה אסור וזה מותר, ולולי רמז היתר שבתורה לא היה כח לרז"ל להתיר בנזדמן על ידי טעם שאסרה תורה בטעם מפני תקלה, והיינו בסחורה, דלא קיימא לן כרבי שמעון דדרש טעמא דקרא להוליד ממנו טעם שריוחא גבי בגד אלמנה [נבא מציעא קטו]. [עיין מה שכתבתי בהשמטות סוף תשובה קפ"ט]. ולעולם יש לומר שהאיסור מן התורה כמשעות דברי התוספות והרא"ש [נבא קמא סם] במקום שיש חשש תקלה דהיינו כששוהה אותו ועומד לאכילה, משא"כ חמור וגמל [ככירושלמי סם], ורמזה תורה במה שכתבה האיסור בלשון 'לא יאכל' דהיינו בעומד לאכילה. גם בשנזדמן לו מותר למכרו תיכף לא לשהות. ומי שנפלו לו כלבים וחזירים אינו מחויב למכרו תיכף מפני הפסד מרובה רק מוכר אותם אחת לאחת, כי אין חשש הואיל שאינו משהה אותם להרוויח רק שלא יפסיד, או בלוקחם בחובו כמציל מידם ומוכרם לאלתר.

מצינו למידין לפי דברינו דטריות אינו בכלל מה שאסרה תורה כלל, כל שכן חלב דנאמר גביה יעשה לכל מלאכה מכלל דשריא להשהותו ולא מצינו ביה גזירות חז"ל, אדרבה

*74 מצד שנאמר בנבילה דאין לו עיקר מן התורה כלל דקראי בבהמות טמאים ובשרצים נאמרו שלא היה להם שעת הכושר, לכן ודאי אינו רק גזירות חכמים וכו'. עיין בשו"ת חתם סופר יו"ד סימן קד-קו שהביא דברי רבינו אלו שאיסור סחורה בנבילה אינו אלא דרבנן, ורק בשרצים הוא דאורייתא. ובפתחי תשובה יו"ד סימן קי"ו ס"ק ו כתב שמדבריו משמע שמסכים עם רבינו בכך, אך הביא את דברי החתם סופר שם סימן קח שלולי דברי רבינו היה אומר להיפך, דגלי רחמנא בשרצים דברילי מינייהו וקל וחומר לדברים שאין נפשו של אדם קצה בהם. ועיי' עוד.

כל הפוסקים כתבו 'חוץ מן ו סעיף א, ולא מפני שאין בכח לאסרו. ואע"פ שמצינו בכמה בהם בתורה שום איסור תקל חיישינן לתקלה, ולפעמים לא הפסד ולפעמים חששו גבי הו הפסד מרובה, וזכרנום בספו תקלה] ויש לדקדק בהם בכך מקום אין להשוות דעת חז"ל חששו אף בחשש רחוק בש כבגמרא דבכורות דף ל"ג ע" מהם עדרים ונחלקו בפירושו והרמב"ם [בכורות פ"א ה"ט, ו אמה קאי, ובחולין דף צ"ד ע תשהה אסורא, ושם דף נ"ג דספק דרוסה וכו' מקשה וז לידי תקלה, ע"ש בתוספות בתרא לא חיישינן לתקלה לבעל הלכות גדולות שם לדי [יו"ד סימן נו סעיף יח בהגה] דא טריפה וקיימא לן גבי תרגוגו ט שחלא קמא משהינן לה דתוספות דאם סופה לטעון סוף פרק קמא דפסחים [כ: נ חשש תקלה אפילו בזמן מו הדלקת שמן אפרסמון בשבת תרומה דיש אוסרין בבית המשטה ויש כאן וכאן נה

לכן בנדון דידן אם באנו ל לחשש תקלה מפני ההיו אפילו אם על ידי שמוכרו ל מהקרן מכל מקום איזה גבול פרק קמא דפסחים [שסן ר: שהיין נאסר בשתייה הואיל לזילוף לא מקרי הפסד מרו שבת דף קנ"ד ע"ב. ואין הפ באיסור זה דומה למה דרבוותא דיש להקל בהפסד

* כמשנה וכו' כרם רבעי מצי וכו' והכי פסק במיימוני פרי

כל שנפחת מהקרן, עיין בהנהגת איסור והיתור שכתב הרב בעל ש"כ [י"ד סוף סימן רמב אות ג]. ועוד דאין ללמוד דבר מדבר ואין לנו להקל אפילו בהפסד רב במקומות שלא נזכר בש"ס שהתירו, ומה גם בנבילות וטריפות השנויים במשנה עם שקצים ורמשים דנפקי מקרא.

ואין סברא להקל מצד שהבעה"ב המיבשם מיחד להם מקום, הן בשעה שמייבשם שהם תלויים לבד במעלה עשן המיוחד להם וגם אחרי כן מיוחד להם מקום בחדר, ואפילו נותנם בחדר לבד [אין] לומר דמעלה זר לחוש לתקלה, ואין לנו להקל מסברא במקום שאסרו רז"ל. ותדע שהרי אין רחוק וחשש זר יותר מגידול חזירים שנחוש שישחטם ויאכלם, ואסור לגדל ואפילו חמור סוס וגמל לולי שלמלאכתם עומדים ואינם בני אכילה דלא פלוג רבנן. ואע"פ שיש לחלק מצד מה שכתבתי דנבילות וטריפות לא נפקי מקרא איסור הסחורה כמו בהמות טמאות דאין להם שעת הכושר ומאיסי טפי, ועל כן אין כותבין ספר תורה על עורם משא"כ בנילות וטריפות [עיין שבת קח], מכל מקום חלילה לי להקל בדבר על פי סברא חדשה שחדשתי לא שערוהו הקדמונים. והרי הב"ח באר"ח סימן תנ"א אוסר לחלות בחדרו לנוי כלי איסור אפילו גבוה עשרה קומות, אף דלא שייך בזה לומר דכולי שתא לא בדיל מינייהו כמו באם תולה כלי חמץ בפסח מכל מקום מי יקל ראשו נגוד, ואם כן כל שכן כאן חיישינן גם לארחי ופרחי פן יקח בגניבה אחד מהם ויכשל בהם. ואין לומר בכהאי גוונא הלעיטוהו לרשע כמו שאמר רבן שמעון בן גמליאל כמה דברים אמורים בשביעית, גבי ציון ערלה ורבעי [מעשר שני פ"ה מ"א], כי פה אני נותן מכשול לפניו. וגם אותו משנה צ"ע מצד הסברא ומגמרא ואם קיימא לן הכי, והארכנו בזה במקום אחר.

*[במשנה ריש פרק ה' דמעשר שני כרם רבעי מציינין וכו'] אמר רבן שמעון בן גמליאל כמה דברים אמורים בשביעית וכו', ופסק

כל הפוסקים כתבו 'חוץ מן החלב' נ"ד סימן ק"ז סעיף א, ולא מפני שאין בכח חז"ל רק שלא ראו לאסרו. ואע"פ שמצינו בכמה מקומות שאין רמז בהם בתורה שום איסור תקלה ונחלקו תנאי אם חיישינן לתקלה, ולפעמים לא חששו לו במקום הפסד ולפעמים חששו גבי הפסד מועט ולא גבי הפסד מרובה, וזכרנום בספר מר קשישא [ערך תקלה] ויש לדקדק בהם בפסקי הרמב"ם. מכל מקום אין להשוות דעת חז"ל באלה ולפעמים חששו אף בחשש רחוק שבביל הנאה מועטת, כבגמרא דבכורות דף ל"ג ע"ב גזירה שמא יגדל מהם עדרים ונחלקו בפירושו רש"י [שם ד"ה שמא] והרמב"ם [בכורות פ"א ה"ט, ועיין בכסף משנה שם] אמה קאי, ובחולין דף צ"ד ע"א אמר ליה אמאי תשהה אסורא, ושם דף נ"ג ע"ב [הנהי שרקופי דספק דרוסה וכו'] מקשה ולישהינהו אתי בהו לידי תקלה, ע"ש בתוספות [ד"ה אתי] דלתירוץ בתרא לא חיישינן לתקלה והכי סבירא ליה לבעל הלכות גדולות שם לדינא, ואנן קיימא לן [י"ד סימן נו סעיף יח בהגה] דאסור להשהות ספק טריפה וקיימא לן גבי תרנגולת [שם סימן פו סעיף ט] שחלא קמא משהינן לה והוא כתיורין שני דתוספות דאם סופה לטעון ממהרת. ומסוגיא סוף פרק קמא דפסחים [כ:] מוכח דלפעמים יש חשש תקלה אפילו בזמן מועט, וכן גבי איסור הדלקת שמן אפרסמון בשבת [שבת כה:], או שמן תרומה דיש אוסרין בבית אבל ויש בבית המשטה ויש כאן וכאן [תרומות פ"א מ"ק].

לכן בנדון דידן אם באנו להתיר ושלא נחוש לחשש תקלה מפני החיזוק היה קשה עלינו, אפילו אם על ידי שמוכרו לאלתר מפסיד קצת מהקרן מכל מקום איזה גבול תתן לו, והרי בסוף פרק קמא דפסחים [שם] ראינו בסוגיא דמה שהיין נאסר בשתיה הואיל דמכל מקום תזי לזילוף לא מקרי הפסד מרובה, ועיין במסכת שבת דף קנ"ד ע"ב. ואין הפסד מרובה בנאמר באיסור זה דומה למה שאמרו בפלוגתא דרבוותא דיש להקל בהפסד מרובה דיש לומר

* במשנה וכו' כרם רבעי מציינין וכו' ופסק הרמב"ם בפרק ט' דמעשר שני מאמר ז' כרשב"ג. וקשה לי וכו' והכי פסק במיימוני פרק י"א מאמר י"ב דהלכות מעשר וכו'. במה שהקשה סתירת פסקי הרמב"ם

יש
ן.
אור
ות,
אה
תה
מר
יתר
זוב
תב
תב
ויל
ימו
ימן
לה,
עון
תא
מה
יש
ברי
ויש
מד
[וס],
לא
לו
לו
פני
אין
רק
ידם

לל
ולב
ריא
בה

זיה
קו
חתי
ותם
וקל

א"כ הויתו ראשונה הוא איסור הנאה בכל מיני הנאות וכתוב לכם להתיר כל מיני הנאות. וע"כ צריכים לפשר ביניהם ונמסר לחכמים לאסור סחורה ולהתיר שארי הנאות אך לחזקיה דס"ל כל אכילה שבתורה אינו אלא אכילה ממש וא"כ אי לא כתיב לא יאכל ולא לכם רק יהיו בהויתו יהיה נמי לא משמע אסור כל הנאות דהרי הויתו ראשונה אינו אלא אי אכילה ומסתיין דהוין מרבין תוספת אי קצת והיינו סחורה ולא שארי הנאות וא"כ לא לכתוב לא יאכל ולא ליבעי לכם וא"ש ואולי לזה נתכוון מהרש"א ז"ל אלא שקיצר.

[מעמא דקרא באיסור סחורה]

ומ"מ דעת הפוסקים בטעמא דקרא משום דילמא אתי למיכל מיניה. ונ"ל ראייה ברורה לזה מש"ס ע"ז ס"ח ע"ב בעלמא סבר רב נט"ל מותר והכא חידוש הוא דהא מימאס מאיס ובדילי אינשי מיניה ואפ"ה אסריה רחמנא ופירש"י ובלא אזהרה בדילין אינשי מיניה ולמה לי דאזהר רחמנא ש"מ אפי' נט"ל אסור עכ"ל. ואי ס"ד סחורה אסרי רחמנא א"כ איצטריך קרא לאסור סחורה אע"כ סחורה נמי לא אסרה רחמנא אלא משום דלמא אתי למיכל מיניה והכא בדילי אינשי לא נאסר סחורה כמ"ש בתשו' רשב"א דבאינן ראויה עוד לאכילה מותר לעשות בו סחורה, ואע"ג דתוס' שם בע"ז (ד"ה דהא) פירשו פי' אחר בהא דחידוש הוא עיי"ש, מ"מ במתני' סוף מסכת מכות (כג. ב) אמר ר"ח בן עקשיה רצה הקב"ה לזכות את ישראל א"א לפרש פי' אחר ע"ש א"כ מוכח כנ"ל וק"ל.

ונ"ל דנפקא לרז"ל הכי מקרא דאוסר סחורה מלא יאכל ופי' רש"י פסחים כ"א ע"ב לא יהיה בו היתר המביא לידי אכילה וסתם הנאות לידי אכילה הם באותו שלוקח בדמים דבר מאכל עכ"ל. ומטעם זה נאסר אפי' צביעה והדלקה בכל איסורי הנאה כמ"ש תוס' שם כ"ב ע"ב ד"ה לכם וכו' ע"ש. וא"כ הכא בשרצים דהדר מפיק קרא היתר הנאה מלכם

ב. ראה מש"כ רבינו על המהרש"א בח"י לפסחים כג. א.
ג. ר' ח' ח"ס ע"ז סח. ב.

ולא נשאר רק איסור סחורה מיהיה איך יקוים לא יאכל לא יהא בו היתר אכילה וע"כ ה"ק בהויתו יהיה בדבר שאפשר שיבוא לידי אכילה היינו סחורה דלמא אתי למיכל מיני גופה ולא לאסור שארי הנאות השוים דבר המביא לידי אכילה. וקרוב לזה כוונת תשו' חות יאיר (סי קמב) ע"ש והגאון ז"ל הכריע שם דגילה רחמנא בשרצים וה"ה לכל איסורים שאין להם שעת הכושר כעין שרצים לאפוקי נבלות וטרפות דלא אתי (למינהו) [מינייהו] אלא מדרבנן אסרי ע"ש. ולולי דבריו הייתי אומר בהיפוך גלי רחמנא בשרצים דבדיליה מיניה ואפ"ה אוסר סחורה ק"ו לדברים שאין נפשו של אדם קצה בהם דאסורים בסחורה מדאורייתא.

[קנין ע"מ למכור לנכרי]

ובתוס' בסוכה ל"ט ע"א ד"ה וליתבי וכו' מבואר דישראל שנודמן לו אעפ"י שמוחר למוכרו מ"מ ישראל אחר אסור לקנות ממנו למכור לנכרי להרויח ע"ש. אע"ג דודאי כשם שהוא עצמו מותר למוכרו הה"נ שלוחו כמותו, אבל שיקנה זה באופן שנסתלקו בעלים הראשונים לגמרי ונכנס הוא תחתיהם זה אסור, אע"פ שלפי הטעם דלמא אתי למיכל מיניה י"ל כיון שנודמן לזה ומותר ליה למוכרו ולא חיישינן דלמא אתי למיכל במקום הפסידו, א"כ ע"כ כיון דטרפה הלז אית ב"י משום דלמא אתי למיכל מיני ואפ"ה שרי' רחמנא, א"כ מה לי לישראל זה או לישראל אחר הקונה ממנו. מ"מ מבואר מהתוס' דלא הותר אלא לזה ולא לקנות ממנו.

אך הט"ז סי' קי"ז (סק"ב) רצה להתיר וסמך עצמו אדקדוק לשון הקרא תתננה או מכור ולא אמר או תמכור כמו דכתיב תתננו, אע"כ להורות נתן שאין הוא צריך למוכרו בעצמו אלא אפי' אחר ולהתיר ע"י שלוחו פשיטא דשלוחו כמותו אע"כ ע"י מר"מ שזה קונה ממנו ומוכר לאחר כנלע"ד ליישב כוונת ט"ז.

ומ"מ נעלם ממנו תוס' ודקדוקו בקרא דלא כתיב י"ל דנתניה לגר שהוא מ' כתיב תתנו דמצוה בו לעכור"ם שאינו מצוה כת' לא ע"י ו

[ישוב קושי]

והנה בחו"ט דמס' דבכורות (ו. ב) מעשרה חריצי חלב ודחי דהרי כל האסור מה"ת זה כבר מייתי ש"ס מד לסחורה ומהא לא הוה בנודמנה לו שהרי מגרי כך חולב לסחורה אבל ו אם נודמנו לישי אבי למזכרם לנכרי אבל מי ממנו לו

והנלע"ד בישוב קושיא מייתי ש"ס

וקצירכם וכדומה, מ"מ על כל לכם דכתיב ב צרכיכם ממש דלסחורה דלכם במקומו קאי דלג הנאות. אך בדם ואמה"י ומשני דם איתקש למים בהני תרי א"א לומר דיה אדם ואמה"ת שיהיה דומה למים שהרי מים ואבר מן החי על כרחך אסורים היינו מדרבנן א בעי למיסר חלב היינו ונעשה חלב או משום דשריא וכיון דבדם ואמו בחלב רק הוה סד"א לא מחריצי חלב דחי שפיו אסרו ו

- 1. בפתחי תשובה שם סק"ד ה
- 2. התוס' בס"ק זה וגם בס"ק 1
- 3. וכ"כ רבינו בח"י לשו"ע הל'
- 4. יעוין פת"ש יור"ד ריש סי'
- 5. [-] המועד להיות חתני - תצא].

ע"י רבנו סוכר
יורג ציג א - גבול קי
מבון הגבול